

Conceptvoorstel Participatieve Stadskaarten via Mastodon/ActivityPub voor de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam

**Yentl Beijert,
Djineo Poko &
Zakaria Abarkane**

**12 januari 2026
Hogeschool van Amsterdam**

Inhoudsopgave

<i>Managementsamenvatting</i>	4
Empathize	5
Stakeholdersanalyse	5
Contextanalyse	7
SWOT-analyse	10
Mastodon en ActivityPub: een gedecentraliseerd alternatief voor sociale media	12
Conclusies interview	13
Segmentatie en doelgroepsanalyse	13
Define	14
Scope	14
Participatieve stadskarten	15
Doel	15
Concept	15
Kernfunctionaliteiten	15
Gebruikersgroepen	16
Relevante doelgroepen	16
Waar deze doelgroepen te vinden zijn	16
Persona	16
Userstories	17
Aannames binnen het concept	17
Ethische dilemma's	17
Validatieplan en Proof of Concept	18
<i>Validatie van waarde</i>	18
<i>Inzichten</i>	19
<i>Proof of Value</i>	20
Risico's & Mitigaties	20
Governance	22
Regels voor platformgebruik	22
Oplopende straffen	22
Transparantie in besluitvorming en handhaving	22
Duidelijke rolverdeling en verantwoordelijkheid	23
Privacy en AVG-naleving	23
Gekozen privacyprincipes en motivering	23
(Technische)Werking van de Participatieve Stadskart	24

Communicatiestrategie	26
Aanleiding	26
Smart doelstelling	26
Doelgroep	26
Communicatie doelen	26
Communicatiestijl	26
Strategie LinkedIn	28
Strategie Mastodon	30
Contentplanning (globaal)	32
Conclusie communicatiestrategie	32
KPI's en evaluatiemetrics	33
Kwaliteit en relevantie van bijdragen	33
Impact op beleidsontwikkeling	33
Participatie en betrokkenheid	33
Bronnenlijst	34

Managementsamenvatting

Participatieve Stadskaarten is een digitaal participatieconcept dat gemeenten ondersteunt bij stedelijke innovatie en beleidsvoorbereiding door professionals, maatschappelijke partners en inwoners vroegtijdig te betrekken. Het concept vormt een aanvulling op bestaande formele instrumenten zoals aanbestedingen en traditionele participatietrajecten, en richt zich expliciet op de verkennende fase vóórdat beleid, pilots of aanbestedingen starten. Hiermee wordt ingespeeld op de behoefte aan vroegtijdige kennisdeling en samenwerking, die in huidige, vaak formele processen beperkt mogelijk is.

Het platform bestaat uit een digitale stadskaart waarop bijdragen worden gekoppeld aan een straat, wijk of projectgebied. Gebruikers kunnen observaties, ideeën en kansen in de stad zichtbaar maken, terwijl thematische lagen en filters zorgen voor overzicht en relevantie. De koppeling met Mastodon en ActivityPub maakt het mogelijk om bijdragen en discussies publiek te delen binnen het Fediverse, waardoor open dialoog en gezamenlijke kennisvorming worden gestimuleerd. De gemeente kan zelf projecten, pilots en vragen publiceren om gericht input op te halen.

Uit de validatie blijkt dat locatiegebonden input als waardevol wordt ervaren, mits gebruikers zelf kunnen bepalen hoe specifiek hun locatie wordt weergegeven. Filters zijn van belang om overzicht te behouden en deelname te stimuleren. Ook flexibiliteit in contentvorm en in de rol waarin gebruikers posten (als individu of namens een organisatie) draagt bij aan toegankelijkheid en kwaliteit van bijdragen. Deze inzichten bevestigen dat het concept aansluit bij de behoeften van zowel professionals als gemeentelijke teams.

Tegelijkertijd zijn er belangrijke aandachtspunten. Het concept brengt risico's met zich mee op het gebied van onderrepresentatie, misbruik van het platform en privacy rond locatiegegevens. Daarnaast bestaat het risico dat participatie symbolisch blijft wanneer input niet zichtbaar wordt opgevolgd. Deze risico's worden geadresseerd door flexibele locatie-instellingen, duidelijke governance en moderatie, transparantie over datagebruik en besluitvorming, en actieve terugkoppeling door de gemeente.

Alles bij elkaar biedt Participatieve Stadskaarten een structurele meerwaarde voor gemeenten door een open, coöperatieve participatielaag toe te voegen aan bestaande processen. Het stelt de gemeente in staat om vroegtijdig relevante, locatiegebonden inzichten op te halen en deze te benutten voor beter onderbouwd beleid, effectievere pilots en toekomstgerichte stedelijke innovatie.

Empathize

De Empathize-fase vormt het fundament van het ontwerpproces en richt zich op het begrijpen van de context, gebruikers en betrokken stakeholders. In lijn met Design Thinking (Waser & Waser, 2021) staat in deze fase het verkrijgen van diep inzicht in motivaties, behoeften en problemen centraal.

Stakeholdersanalyse

Manage closely

Afdeling innovatie

De Afdeling Innovatie fungeert als opdrachtgever én inhoudelijke richtinggever van het Mastodon-project. Zij bepalen de strategische doelen, de gewenste rol van de gemeente binnen het fediverse en de manier waarop publieke waarden zoals transparantie, datasoevereiniteit en open standaarden worden geïmplementeerd. Omdat de afdeling zowel beleidsmatige invloed heeft als direct belang bij de uitkomsten, is hun betrokkenheid essentieel bij keuzes rondom governance, experimentontwerp, contentstrategie en samenwerking met andere gemeentelijke teams.

ICT/CTO Office/beheer van Mastodon Server

Gemeente Amsterdam heeft binnen de organisatie het cluster Digitalisering, Innovatie en Informatie (DII), met de directie Digitale Voorzieningen, waarvoor ontwikkeling en beheer van digitale producten en diensten tot de kerntaken behoren (Gemeente Amsterdam, z.d.-a). Recent is door de gemeente gekozen voor een cloudstrategie waarbij applicatie-bouw en hosting plaatsvinden via een extern cloudplatform, met name Microsoft Azure, in plaats van via eigen servers (Gemeente Amsterdam, 2023). Dit blijkt ook uit de aanbesteding voor “Dienstverlening Hosting en Technisch Applicatiebeheer”, waarin de gemeente een externe leverancier zoekt om hosting en technisch beheer van applicaties uit te voeren (Gemeente Amsterdam, 2025). Deze documenten ondersteunen de conclusie dat, hoewel de gemeente formeel over een interne ICT-dienst beschikt, de daadwerkelijke hosting en infrastructuurbeheer voor nieuwe (en bestaande) applicaties vaker zijn uitbesteed. Dit is relevant bij de roltoekenning van stakeholders in projecten zoals een mogelijke eigen instance van Mastodon, waarbij de ICT-dienst waarschijnlijk vooral een regie- en adviesrol vervult (Gemeente Amsterdam, z.d.-b).

Juridische Zaken

Zij bepalen de kaders van wat binnen de AVG en gemeentelijke verplichtingen is toegestaan. Deze juridische randvoorwaarden vormen een structurele machtsfactor in publieke digitale innovatie.

Communicatieafdeling

Deze afdeling bepaalt governance, tone-of-voice en communicatiestandaarden. Governancestructuren bepalen in belangrijke mate hoe gedecentraliseerde sociale netwerken functioneren en worden ingericht.

Bewoners en medium en heavy users Mastodon

Deze actieve gebruikers hebben een duidelijk belang bij hoe de gemeente op Mastodon communiceert. Ze leveren waarde door regelmatig te reageren, mee te praten en feedback te geven. Hoewel ze geen formele macht hebben, beïnvloeden ze wél de kwaliteit en dynamiek van het platform. Hun gedrag laat zien wat werkt, wat ontbreekt en waar de communicatie of community verder kan worden versterkt.

Keep Satisfied

College van B&W/Gemeenteraad

Deze actoren bepalen budgetten, mandaat en politieke richting. Hun macht is groot, maar hun betrokkenheid bij de technische of operationele details is beperkt.

BZK/ VNG/ Digitale Overheid

Deze landelijke organisaties denken mee over hoe de digitale overheid er in Nederland uit moet zien, bijvoorbeeld over standaarden en publieke waarden. Ze beschikken daarmee over aanzienlijke beleidsmacht,

maar zijn minder nauw betrokken bij de dagelijkse uitvoering van het Mastodon-project in Amsterdam. Hun rol is vooral strategisch: zij kunnen opschaling stimuleren, richtlijnen ontwikkelen en leren van de Amsterdamse praktijkervaring.

Autoriteit Persoonsgegevens (indirect)

De AP heeft formele macht via toezicht en sancties, maar treedt alleen in actie bij incidenten of risico's. Daardoor is hun belang bij de dagelijkse uitvoering laag.

Keep Informed

Open-source communities

Deze groepen beschikken over veel technische en normatieve kennis, maar hebben geen formele invloed op gemeentelijke strategie. Open-source gemeenschappen vervullen een belangrijke rol als kennisinfrastructuren.

Andere gemeentelijke afdelingen

Zij hebben interesse in de uitkomsten, omdat een succesvolle implementatie ook voor hen waardevol kan worden. Hun formele invloed op dit project is echter gering.

Onderzoeksinstellingen (HvA, UvA, Waag)

Deze organisaties zijn betrokken vanuit onderzoek, innovatie en publieke waarden, maar nemen geen beslissingen over het project. Zij dragen vooral bij aan kennisontwikkeling.

Monitor/ Minimum Effort

Brede media

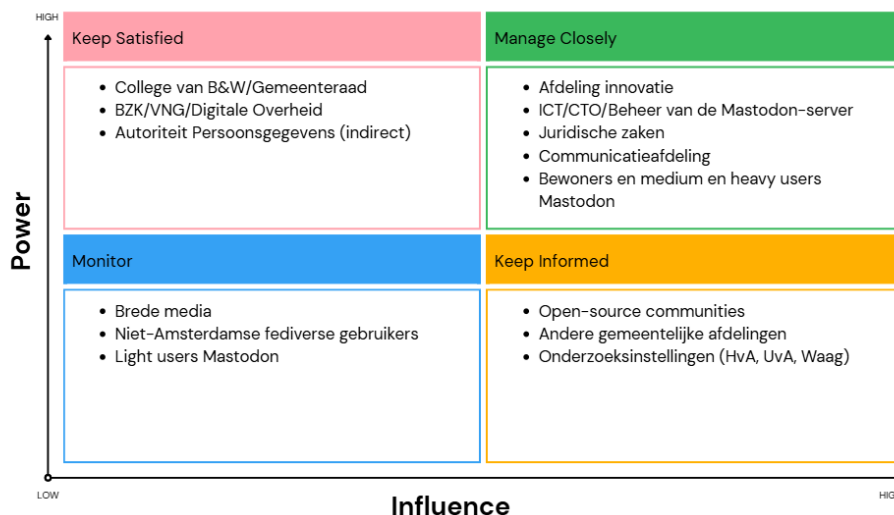
De media kunnen incidenteel narratieven of publieke percepties beïnvloeden, maar spelen normaliter geen structurele rol in de ontwikkeling of governance van het Mastodon-project.

Niet-Amsterdamse fediverse gebruikers

Zij maken onderdeel uit van dezelfde federatie, maar hebben weinig directe invloed op de gemeente. Hun interesse in gemeentelijke communicatie is doorgaans beperkt, behalve bij interactie of incidenten.

Light users Mastodon

Deze groep bestaat uit incidentele of experimentele gebruikers van de gemeentelijke Mastodon-server. Zij hebben beperkte invloed op beleids- of ontwikkelbeslissingen en een relatief lage betrokkenheid omdat zij het platform slechts af en toe gebruiken. Toch zijn ze waardevol: hun gedrag en feedback laten zien welke drempels gebruikers ervaren bij instappen in het fediverse (zoals onboarding, gebruiksgemak, of onbekendheid met het platform). Door deze groep te monitoren kan de afdeling Innovatie inzicht krijgen in de instapdrempels en mogelijke verbeteringen in gebruikservaring, communicatie en community-groei.

Contextanalyse

Een interne en externe analyse geeft inzicht in de positie van een organisatie. De interne analyse onderzoekt sterke en zwakke punten binnen de organisatie, zoals personeel en processen, terwijl de externe analyse kijkt naar kansen en bedreigingen in de omgeving, zoals markt en concurrenten. Samen vormen deze analyses de basis voor een SWOT-analyse, waarmee strategische keuzes beter onderbouwd kunnen worden (De Wit, 2024).

Interne analyse

De interne analyse is geschreven aan de hand van het 7S-model. Dit model identificeert zeven interne factoren die met elkaar in balans moeten zijn voor succesvolle implementatie: drie harde elementen (strategie, structuur en systemen) en vier zachte elementen (stijl van leiderschap, personeel, vaardigheden en gedeelde waarden). Het model helpt discrepanties tussen deze factoren te identificeren en te harmoniseren, wat bijdraagt aan de effectiviteit van strategie en het lange termijn succes van een organisatie (Mišanková & Kočíšová, 2014).

Strategy

De strategie van de Innovatie-afdeling van de gemeente Amsterdam is nauw verbonden met de missie en visie van de afdeling. De missie richt zich op het bevorderen van maatschappelijke innovatie door technologie, data en duurzaamheid, terwijl de visie de stad wil transformeren naar een slimme, inclusieve en duurzame stad waarin digitale en maatschappelijke oplossingen hand in hand gaan (Gemeente Amsterdam, 2023a; Amsterdam Smart City, z.j.). Binnen digitalisering ligt de focus op datagedreven oplossingen, AI-toepassingen en digitale inclusie, waarbij burgers en maatschappelijke partners actief betrokken worden in de ontwikkeling en uitvoering van projecten. Duurzaamheidsinitiatieven, zoals AI4Cities, richten zich op CO₂-reductie en energietransitie, terwijl mobiliteitsprojecten zoals Roboats en elektrische deelmobiliteit slimme, schone en inclusieve stadslogistiek bevorderen (Gemeente Amsterdam, 2023b; 2023c). Amsterdam Smart City fungeert als experimenteel platform, waar nieuwe technologieën en pilots worden getest en geëvalueerd voordat ze formeel in beleid worden geïntegreerd (Amsterdam Smart City, z.j.).

Structure

De Innovatie-afdeling valt onder het cluster Digitalisering, Innovatie en Informatie (DII), waarin meerdere teams en directies samenwerken aan de uitvoering van innovatieve projecten. Binnen DII zijn er gespecialiseerde teams, zoals Digitalisering & Innovatie, Directie Data en Digitale Voorzieningen, die nauw samenwerken met externe partners, onderzoeksinstituten en bedrijven. Deze structuur stimuleert kennisdeling en samenwerking over de thema's heen en maakt het mogelijk dat projecten die zowel digitalisering, duurzaamheid als mobiliteit raken, integraal kunnen worden opgepakt (Gemeente Amsterdam, 2023d).

Systems

De afdeling werkt met een combinatie van formele en informele systemen die innovatie ondersteunen en structureren. De Informatievisie (I-visie) geeft kaders voor het gebruik van data, open data en technologische toepassingen binnen de gemeentelijke organisatie (Gemeente Amsterdam, 2018). Projecten worden uitgevoerd met behulp van agile methodieken, pilotlabs en testomgevingen in de stad, zoals het Digital Urban Planning Lab, waar datagedreven stadsplanning wordt getest met actieve betrokkenheid van bewoners. Controlmechanismen en evaluatiesystemen, zoals die in de Agenda Digitale Stad 2023–2026, bewaken dat privacy, digitale veiligheid en duurzaamheid systematisch worden meegenomen in de implementatie van innovaties (Gemeente Amsterdam, 2023a).

Shared Values

De gedeelde waarden van de Innovatie-afdeling zijn samenwerking, maatschappelijke betrokkenheid, inclusie, duurzaamheid en verantwoord innoveren. Projecten worden co-creatief opgezet met burgers, bedrijven en kennisinstellingen, waardoor de acceptatie en kwaliteit van innovaties worden vergroot (Gemeente Amsterdam, 2023a; Gemeente Amsterdam, 2023b; Gemeente Amsterdam, 2023d). Transparantie, participatie en inclusie zijn kernprincipes, en vormen de basis voor strategie, beleidsontwikkeling en prioritering van projecten.

Style

Burgers en maatschappelijke partners worden actief betrokken bij projecten zoals CommuniCity en Scanfiets, waardoor innovaties daadwerkelijk aansluiten bij lokale behoeften. Dit ondersteunt zowel technologische innovatie als de maatschappelijke acceptatie van duurzame oplossingen (Amsterdam Smart City, z.d.). Daarnaast wordt in meerdere programma's, zoals de innovatiedistricten en living labs, expliciet ingezet op samenwerking met bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en kennisinstellingen om oplossingen te ontwikkelen die aansluiten bij lokale behoeften (Innovatiedistricten, 2020).

Staff

Het personeel is multidisciplinair en beschikt over expertise in data-analyse, AI, digitale technologie, duurzaamheid, mobiliteit en design thinking (Gemeente Amsterdam, 2023a; 2023b). Er zijn voorbeelden van trainingen, zoals Design Thinking via Ideate, en pilots waarin medewerkers participeren, waardoor hun vaardigheden kunnen groeien (Ideate, z.d.; Gemeente Amsterdam, 2023a). De afdeling werkt samen met externe partners, waaronder universiteiten, bedrijven en maatschappelijke organisaties via Smart City, wat de uitvoering en kwaliteit van projecten versterkt (Amsterdam Smart City, z.d.; Gemeente Amsterdam, 2023a).

Skills

De afdeling beschikt over vaardigheden in datagedreven beleid, AI, design thinking, digitale innovatie, mobiliteit en duurzaamheid (Amsterdam Smart City, z.d.; Gemeente Amsterdam, 2023b). Pilotprojecten zoals Digital Urban Planning Lab, AI4Cities en Scanfiets bieden medewerkers de mogelijkheid nieuwe kennis toe te passen en praktijkervaring op te doen (Gemeente Amsterdam, 2023a; 2023b).

Externe analyse

Voor het analyseren van de externe omgeving van de Innovatie-afdeling van de Gemeente Amsterdam wordt gebruikgemaakt van een PESTEL-analyse. Dit model onderzoekt zes macrofactoren—politiek, economisch, sociaal, technologisch, ecologisch en legaal—die invloed hebben op strategische keuzes. Een PESTEL-analyse helpt organisaties om externe kansen en bedreigingen tijdig te herkennen en daarop te anticiperen (QuestionPro, z.d.).

Political

Op politiek niveau stimuleert de Gemeente Amsterdam de ontwikkeling van een betrouwbare, publieke digitale infrastructuur. In de Agenda Digitale Stad 2023–2026 worden transparantie, privacy en digitale soevereiniteit beschreven als kernprincipes van gemeentelijke digitalisering (Gemeente Amsterdam, 2023a). Deze politieke koers sluit ook aan op Europese regelgeving, zoals de Digital Services Act (DSA), de Data Governance Act (DGA) en de Data Act, die interoperabiliteit en open standaarden stimuleren—relevant voor de adoptie van gedecentraliseerde protocollen zoals ActivityPub (European Union, 2022a, 2022b, 2023).

Daarnaast ondersteunt de overheid experimenten met publieke communicatieplatformen. Zo concludeert Digitale Overheid (2024) dat communicatie via fediverse-technologie democratische waarden beter kan beschermen dan commerciële platformen.

Economic

De Agenda Digitale Stad 2023-2026 van Amsterdam toont dat digitalisering wordt ingezet om maatschappelijke en economische opgaven aan te pakken, zoals kansenongelijkheid en arbeidsmarkttekorten (Gemeente Amsterdam, 2023a). Door digitale technologie te integreren in beleid, streeft de gemeente ernaar om met innovatie economische groei te verbinden aan maatschappelijke meerwaarde, bijvoorbeeld door samen te werken met kennisinstellingen en bedrijven (Gemeente Amsterdam, 2023a).

Social

In de Agenda Digitale Stad 2023-2026 staat expliciet dat de gemeente streeft naar “veilige en verantwoorde connectiviteit”, waarbij digitale inclusie centraal staat en niet-digivaardige groepen worden meegenomen in visie en uitvoering (Gemeente Amsterdam, 2023a). Daarnaast onderkent de innovatiesite van de gemeente dat technologische vernieuwing alleen zinvol is als die ten goede komt aan alle Amsterdammers. Niet alleen technologisch vaardigen, maar ook groepen met andere achtergrond of beperkingen (Gemeente Amsterdam, 2025).

De bevolkingssamenstelling van Amsterdam is een belangrijke externe factor voor de Innovatie-afdeling. Begin 2025 telde de stad ongeveer 934.374 inwoners, en volgens prognoses zal dit aantal naar verwachting toenemen tot ongeveer 1,1 miljoen in 2055 (Onderzoek & Statistiek Amsterdam [O&S], 2025). Deze groei wordt aangedreven door zowel buitenlandse migratie als geboorteoverschot, wat impliceert dat innovaties binnen de stad rekening moeten houden met een toenemende en diverse bevolking (O&S, 2025).

Amsterdam heeft een relatief jonge bevolking: een groot deel van de inwoners is tussen 18 en 45 jaar oud (O&S, 2024a). Deze leeftijdsgroep is vaak technologisch actief en meer geneigd om nieuwe digitale diensten of smart city-toepassingen te gebruiken, wat relevant is voor innovaties zoals co-creatieve platforms of datagedreven dienstverlening (O&S, 2024a). Daarnaast is de stad zeer divers: ongeveer 59% van de inwoners heeft een migratieachtergrond, met een mix van Europese en niet-Europese herkomsten (O&S, 2024b). Deze culturele diversiteit heeft grote implicaties voor innovaties; digitale oplossingen en communicatiestrategieën moeten rekening houden met uiteenlopende taal-, culturele en maatschappelijke waarden om effectief en inclusief te zijn (O&S, 2024b).

Tot slot is de bevolkingsgroei niet gelijk verdeeld over de stad. Stadsdelen zoals Noord, Zuidoost en Oost groeien sneller, grotendeels door woningbouwprojecten (O&S, 2024c).

Technological

De afdeling Digitalisering & Technologie binnen Innovatie werkt aan meer zeggenschap van inwoners over hun eigen data en richt zich op digitale veiligheid (Gemeente Amsterdam, 2025). In de digitale agenda (Agenda Digitale Stad) bevestigt Amsterdam dat het jaarlijkse verkenningen doet van technologische trends via een "Tech Radar" om opkomende technologieën zoals AI verantwoord te gebruiken (Gemeente Amsterdam, 2023a).

Environmental

Amsterdam combineert innovatie met duurzaamheid: in het innovatiebeleid wordt technologie expliciet gezien als middel om milieuopgaven te helpen oplossen, zoals energie-efficiëntie en vermindering van CO₂-uitstoot (Gemeente Amsterdam, 2025). Binnen het Smart Mobility-programma (2019-2025) streeft de gemeente naar "slim en schoon reizen", onder andere met elektrische deelvoertuigen en deelmobiliteitsconcepten om ecologische druk te reduceren (Amsterdam Smart City, 2019).

Legal

De Agenda Digitale Stad 2023-2026 benadrukt dat de gemeente wil optreden als voorloper in betrouwbare technologie, met transparantie, privacy en burgerbescherming als kernwaarden (Gemeente Amsterdam, 2023). Het Smart Mobility-programma (2019-2025) van Amsterdam stelt dat data-infrastructuren moeten worden ontworpen binnen kaders die eerlijk gebruik en publieke soevereiniteit waarborgen: er wordt gewerkt aan een "shared basis" en regelgeving die mobiliteitsdata toegankelijk houdt (Amsterdam Smart City, 2019).

Juridische factoren zijn bepalend voor de adoptie van ActivityPub en Mastodon door de Gemeente Amsterdam. Allereerst moeten gemeenten voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG/GDPR), die eisen stelt aan het verwerken van persoonsgegevens. Bij het gebruik van sociale platforms zoals Mastodon moeten persoonsgegevens veilig worden opgeslagen en verwerkt, en mogen ze alleen worden gebruikt binnen de wettelijke grondslagen (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d.).

Daarnaast gelden toegankelijkheidsrichtlijnen vanuit de Wet Digitale Overheid (Wdo), die voorschrijven dat digitale overheidsdiensten inclusief en gebruiksvriendelijk moeten zijn voor alle inwoners, inclusief burgers met een beperking (Rijksoverheid, z.d.). Voor fediverse-platforms betekent dit dat content en interacties zo toegankelijk mogelijk moeten zijn ingericht, bijvoorbeeld via compatibiliteit met screenreaders en duidelijke navigatie.

Tot slot schrijft de Archiefwet voor dat overheidsinformatie duurzaam en toegankelijk moet worden bewaard, zodat documenten over lange termijn beschikbaar blijven voor burgerinzicht en historische doeleinden (Stadsarchief Amsterdam, z.d.). Voor een gedecentraliseerd platform zoals Mastodon betekent dit dat data- en contentbeheer zodanig moet worden ingericht dat berichten, posts en interacties op een verantwoorde manier gearchiveerd kunnen worden, zonder verlies van informatie en binnen de wettelijke kaders.

SWOT-analyse

Een SWOT-analyse is een veelgebruikt strategisch hulpmiddel waarmee de interne sterke en zwakke punten (Strengths en Weaknesses) en de externe kansen en bedreigingen (Opportunities en Threats) van een organisatie in kaart worden gebracht (Scharwächter, 2023). Voor de Innovatie-afdeling van de gemeente Amsterdam helpt deze analyse inzicht te krijgen in welke interne capaciteiten benut kunnen worden en welke externe ontwikkelingen de digitale en maatschappelijke innovaties beïnvloeden.

Strengths

De Innovatie-afdeling beschikt over een duidelijke strategische visie, gekoppeld aan maatschappelijke innovatie, digitalisering en duurzaamheid (Gemeente Amsterdam, 2023a; Amsterdam Smart City, z.j.). De multidisciplinaire samenstelling van het team, met expertise in AI, digitale technologie, datagedreven beleid, design thinking en duurzaamheid, stelt de afdeling in staat innovatieve projecten effectief te ontwikkelen en te implementeren (Gemeente Amsterdam, 2023a; 2023b). Daarnaast bieden agile werkmethoden, pilotlabs en testomgevingen zoals het Digital Urban Planning Lab een solide basis voor experimenten en co-creatie met burgers en maatschappelijke partners (Gemeente Amsterdam, 2018; 2023a). De gedeelde waarden van inclusie, samenwerking en maatschappelijk verantwoord innoveren versterken de acceptatie van innovaties binnen de stad (Gemeente Amsterdam, 2023a; 2023b; 2023d).

Weaknesses

Ondanks de sterke interne capaciteit blijft de afhankelijkheid van burgerparticipatie en co-creatie een uitdaging. Niet alle inwoners zijn digivaardig of actief betrokken bij participatieplatforms, wat de effectiviteit van digitale innovaties kan beperken (Gemeente Amsterdam, 2023; O&S, 2024a). Bovendien kan de samenwerking tussen verschillende interne teams en externe partners complex zijn, waardoor implementaties van projecten vertraagd of bemoeilijkt worden (Gemeente Amsterdam, 2025). Ten slotte vereist het beheer van een gedecentraliseerd platform zoals Mastodon technische expertise en resources die momenteel nog in ontwikkeling zijn binnen de afdeling.

Opportunities

Externe ontwikkelingen bieden tal van mogelijkheden voor de Innovatie-afdeling. De demografische groei en diversiteit van Amsterdam, met een grote groep technologisch vaardige jongeren, creëert kansen om digitale communicatie- en participatieplatforms te ontwikkelen die breed worden geadopteerd (O&S, 2025; O&S, 2024a). Technologische trends, zoals AI, datagedreven systemen en open standaarden, kunnen worden benut om burgerparticipatie te vergroten en dienstverlening te verbeteren (Gemeente Amsterdam, 2023a). Wet- en regelgeving op Europees niveau, zoals de Digital Services Act (DSA), Data Governance Act (DGA) en Data Act, stimuleren interoperabiliteit en open protocollen, wat de adoptie van ActivityPub en Mastodon ondersteunt (European Union, 2022a, 2022b, 2023). Daarnaast biedt de combinatie van innovatie en duurzaamheid, bijvoorbeeld binnen het Smart Mobility-programma, mogelijkheden voor slimme en milieuvriendelijke oplossingen met maatschappelijke impact (Amsterdam Smart City, 2019).

Threats

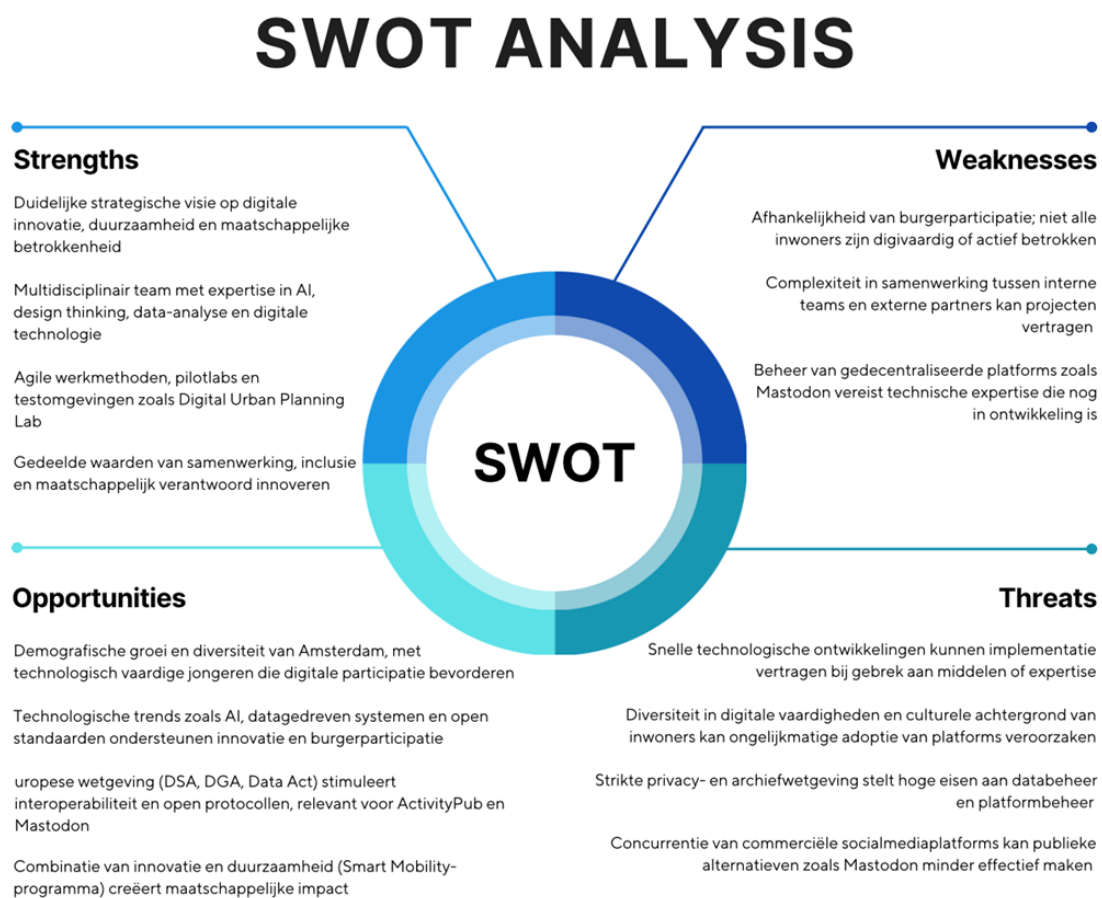
Er bestaan diverse externe bedreigingen die het succes van de digitale innovatie kunnen beïnvloeden. Snelle technologische ontwikkelingen kunnen leiden tot achterblijvende implementatie als de afdeling niet tijdig kan bijschalen of voldoende expertise ontwikkelt (Gemeente Amsterdam, 2025). Daarnaast kan de diversiteit in technologische vaardigheden en culturele achtergrond van inwoners zorgen voor ongelijkmatige adoptie van digitale platforms, waardoor inclusie niet altijd volledig wordt bereikt (O&S, 2024b). Strikte privacywetgeving, toegankelijkheidsrichtlijnen en archiefverplichtingen (AVG/GDPR, Wdo, Archiefwet) stellen extra eisen aan databeheer en platformbeheer, wat operationele uitdagingen met zich meebrengt (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d.; Rijksoverheid, z.d.; Stadsarchief Amsterdam, z.d.). Tot slot vormen commerciële sociale mediaplatforms een concurrentie om aandacht en participatie van burgers, wat de effectiviteit van publieke alternatieven zoals Mastodon kan beperken (Digitale Overheid, 2024).

Conclusie

De interne en externe analyse van de Innovatie-afdeling van de Gemeente Amsterdam toont dat de afdeling sterke strategische en organisatorische basisvoorwaarden heeft voor digitale en maatschappelijke innovatie, zoals een duidelijke visie, multidisciplinair personeel en systemen die experimenteren ondersteunen. Tegelijkertijd zijn er interne uitdagingen, zoals afhankelijkheid van burgerparticipatie, complexe samenwerking met partners en benodigde technische expertise.

De PESTEL-analyse laat zien dat de externe omgeving kansen biedt, zoals een diverse bevolking en technologische ontwikkelingen (AI, open standaarden), maar ook eisen stelt op het gebied van privacy, toegankelijkheid, archivering en publieke soevereiniteit. Daarnaast vormt de dominantie van commerciële platforms een uitdaging voor adoptie van publieke alternatieven.

Gezamenlijk leiden deze inzichten tot enkele ontwerpprincipes: het platform moet participatie en cocreatie faciliteren, iteratief kunnen worden ontwikkeld, juridische en technologische randvoorwaarden vanaf het begin integreren, inclusie centraal stellen en actief omgaan met afhankelijkheden zoals technische ondersteuning en gebruikersadoptie.

Mastodon en ActivityPub: een gedecentraliseerd alternatief voor sociale media

ActivityPub is een open standaardprotocol, ontwikkeld en goedgekeurd door het World Wide Web Consortium (W3C) in januari 2018, dat de basis vormt voor gedecentraliseerde sociale netwerken (World Wide Web Consortium, 2018a). Het protocol is ontworpen om interoperabiliteit tussen verschillende platforms mogelijk te maken, waardoor individuen en organisaties hun eigen servers kunnen beheren en toch met andere platforms kunnen communiceren binnen het zogenaamde Fediverse (Britannica, z.d.; Critical Switch, z.d.). ActivityPub bestaat uit twee lagen: een client-naar-server API, waarmee gebruikers content kunnen creëren, bewerken en verwijderen, en een server-naar-server API, waarmee servers activiteiten zoals berichten, volgers en likes uitwisselen (World Wide Web Consortium, 2017). Binnen dit model worden entiteiten zoals gebruikers, bots en organisaties gemodelleerd als “actors”, elk met een inbox voor inkomende en een outbox voor uitgaande berichten. Berichten zijn gestructureerd volgens het ActivityStreams-formaat, wat zorgt voor consistente datarepresentatie en compatibiliteit tussen verschillende implementaties (FLD Drupal Camp, 2024).

Mastodon is een open source sociaal netwerk dat volledig gebaseerd is op ActivityPub en fungeert als praktisch voorbeeld van een federatief sociaal netwerk (PublicSpaces, 2024). In plaats van één centrale server bestaat Mastodon uit duizenden onafhankelijke servers, ook wel instances genoemd, die met elkaar communiceren via ActivityPub. Elke instance kan eigen moderatiebeleid, thema's en gebruiksregels hanteren, waardoor communities de vrijheid hebben hun governance en communicatie op maat in te richten. Gebruikers kunnen content plaatsen, interacties aangaan en volgers hebben die op verschillende servers zijn geregistreerd, waardoor een gedecentraliseerd maar coherent netwerk ontstaat (CyberSecureFox, 2023). Dit betekent dat de gemeente, indien zij een eigen instance beheert, volledige controle kan houden over content, privacy, moderatie en toegankelijkheid, terwijl burgers toch via federatieve koppelingen met andere Fediverse-platforms kunnen communiceren (Xavier, 2024; Open Source Werken, 2024).

Voor de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam biedt dit meerdere strategische voordelen. Ten eerste ondersteunt Mastodon het realiseren van publieke waarden zoals transparantie, controle over data en communitygerichte governance. Door een eigen instance te hosten, kan de gemeente zelf regels voor content en moderatie bepalen, wat cruciaal is in het kader van AVG-compliance, publieke verantwoording en veilige communicatie (PublicSpaces, 2024). Ten tweede kan het platform de burgerparticipatie vergroten: inwoners kunnen direct communiceren met gemeentelijke accounts, suggesties doen, feedback geven en betrokken raken bij beleidsprocessen, ongeacht de platformkeuze. Dit opent nieuwe mogelijkheden voor co-creatie, participatief beleid en lokaal engagement (Britannica, z.d.; Critical Switch, z.d.).

Daarnaast ondersteunt Mastodon de experimentatie en innovatie, wat belangrijk is voor de Afdeling Innovatie. Door een test-instance op te zetten, kan de afdeling diverse strategieën uitproberen: verschillende contentvormen, engagementstrategieën, moderatiemodellen, en manieren om gebruikers te betrekken. Dit geeft inzicht in de praktische werking van ActivityPub en de effecten van federatieve communicatie op burgers en interne processen (FLD Drupal Camp, 2024; Colglazier, TeBlunthuis & Shaw, 2024). Het platform biedt bovendien mogelijkheden voor onderzoek en monitoring: interacties, netwerkstructuren en gebruikspatronen kunnen worden geanalyseerd om toekomstige beslissingen te ondersteunen.

Er zijn echter ook risico's en uitdagingen verbonden aan het gebruik van Mastodon binnen een gemeentelijke context. Het netwerk kan gefragmenteerd zijn, met inconsistent moderatiebeleid tussen instances, wat kan leiden tot verminderde zichtbaarheid van gemeentelijke communicatie en mogelijke reputatierisico's. Daarnaast vereist het beheer van een eigen instance technische en operationele capaciteit, inclusief serverbeheer, beveiliging en updates (Xavier, 2024; Colglazier et al., 2024). Experimenteren en evalueren is daarom belangrijk voordat grootschalige implementatie wordt overwogen.

ActivityPub zelf biedt daarnaast mogelijkheden voor interoperabele automatisering en cross-platform communicatie. Zo kunnen berichten en activiteiten vanuit Mastodon automatisch worden gedeeld met andere ActivityPub-diensten, zoals Pixelfed (fotoplatform) of PeerTube (video). Voor de gemeente betekent dit dat bestaande communicatiekanalen kunnen worden verbonden met nieuwe gedecentraliseerde platforms, waardoor een breder publiek kan worden bereikt en innovatie in digitale communicatie kan worden verkend (FLD Drupal Camp, 2024; PublicSpaces, 2024).

Samenvattend biedt Mastodon, in combinatie met ActivityPub, een krachtige en flexibele infrastructuur voor een open en gecontroleerde sociale media-omgeving. Voor de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam betekent dit zowel strategische kansen (burgerparticipatie, publieke waarden, data-soevereiniteit, experimentatie) als uitdagingen (fragmentatie, moderatie, technische uitvoering).

Conclusies interview

Een belangrijk thema dat tijdens het interview naar voren kwam, is controle over eigen data. Het hoofd communicatie benadrukte dat de gemeente waarde hecht aan onafhankelijkheid van commerciële platforms en dat burgers en de gemeente zelf controle moeten kunnen houden over privacy, algoritmes en contentdistributie. Mastodon en het gebruik van ActivityPub bieden hierbij de mogelijkheid om eigendom en moderatie van content volledig in eigen handen te houden, wat aansluit bij de strategische ambitie van de afdeling.

Wat betreft doelgroepen richt de gemeente zich niet op één specifieke groep, maar op verschillende gemeenschappen waarvan de communicatie momenteel lastig verloopt, zoals jongeren en bewoners in Nieuw-West, Zuidoost en Noord. In deze wijken is vaak sprake van culturele diversiteit en taalbarrières, waardoor traditionele communicatiemethoden ontoereikend zijn. De Afdeling Innovatie wil daarom onderzoeken hoe nieuwe vormen van waarde en betrokkenheid kunnen worden opgebouwd, waarbij Mastodon als testplatform kan dienen om te experimenteren met technologie en participatie.

Het huidige communicatieproces van de gemeente is sterk gestructureerd. Alle content wordt uitgegeven onder een duidelijke huisstijl, zodat het altijd herkenbaar is als afkomstig van de gemeente. Bij berichten wordt gezorgd voor een handelingsperspectief voor de ontvanger en wordt openheid betracht, bijvoorbeeld door transparant te zijn over wie berichten plaatst en hoe data wordt gebruikt. De gemeente streeft ernaar dat communicatie niet heimelijk is, en dat de participatie van burgers op een eerlijke manier kan plaatsvinden, zonder uitsluiting van bepaalde groepen zoals alleenstaande ouders of studenten.

Het gebruik van Mastodon biedt mogelijkheden om de betrokkenheid van bewoners te vergroten. Comments onder posts kunnen worden gebruikt om sentiment te meten en waardevolle inzichten te krijgen in wat burgers belangrijk vinden. Daarbij ligt de nadruk niet op kwantitatieve populariteit, maar op kwaliteit van interactie, het opbouwen van netwerken van professionals en het genereren van ideeën die samenwerking bevorderen. Mastodon wordt gezien als een pioniersplatform waar de Afdeling Innovatie kan experimenteren met nieuwe vormen van communicatie en participatie, en waar technologie en methoden kunnen worden getest voordat deze grootschalig worden ingezet.

Ten slotte werd toegelicht hoe verantwoordelijkheden binnen de gemeente zijn georganiseerd: er is één hoofdredacteur met een team dat bepaalt welke content wordt geplaatst. Collega's kunnen voorstellen doen, maar beslissingen worden centraal genomen om consistentie en betrouwbaarheid te waarborgen. Voor Mastodon geldt dat de afdeling nog experimenteert met het kanaal, waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van ideeën en het testen van participatievormen, zonder dat het platform direct wordt gebruikt als kanaal voor standaard communicatie of individuele hulpverlening. Het doel is te ontdekken welk maatwerk passend is voor Mastodon en hoe het platform op een waardevolle manier kan worden ingezet om bewoners te betrekken en samen nieuwe ideeën te ontwikkelen.

Segmentatie en doelgroepsanalyse

De Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam wil Mastodon en het ActivityPub-protocol inzetten als duurzame, publieke communicatiemiddelen. Om deze communicatie effectief vorm te geven, is gekozen om de doelgroep te segmenteren in Medium- en Heavy-users van Mastodon en het Fediverse.

Medium-users zijn gebruikers die regelmatig actief zijn op Mastodon, bijvoorbeeld dagelijks of meerdere keren per week. Deze frequentie van gebruik wordt verondersteld op basis van de analyse van betrokkenheid: veel Mastodon-gebruikers kiezen voor dit platform vanwege een stabiel en consistent alternatief zonder commerciële afleiding (Frankwatching, 2022). Zij volgen bestaande communities, reageren op berichten van anderen en plaatsen incidenteel eigen content; dit sluit aan bij het profiel van gebruikers die wel willen deelnemen, maar niet noodzakelijkerwijs dagelijks content produceren (Consumentenbond, 2023).

De motivatie van Medium-users ligt vooral bij de wens om controle te hebben over hun privacy en data, wat verklaard wordt door het ontbreken van een centraal dataverzamelingsmodel – in tegenstelling tot commerciële platforms – waardoor gebruikers meer autonomie ervaren (DigitaleOverheid, z.d.-b; Frankwatching, 2022).

Heavy-users daarentegen zijn intensieve gebruikers die frequent posten, communities beheren, modereren en experimenteren met geavanceerde functies van het Fediverse. Deze zware gebruikers beschikken naar verwachting over een hogere technologische affiniteit, omdat ze mogelijk vertrouwd zijn met serverbeheer en met het ActivityPub-protocol zelf. Deze veronderstelling wordt ondersteund door de algemene motivatie in de Mastodon-gemeenschap: veel gebruikers migreren vanwege idealistische redenen zoals datasoevereiniteit en autonomie, en sommige van hen kiezen ervoor om zelf een instance te hosten (Consumentenbond, 2023; Frankwatching, 2022). Bovendien vormen Heavy-users vaak de kern van community-governance en co-creatie binnen het Fediverse, wat overeenkomt met de strategische ambities van de gemeente om interactieve en participatieve communicatie op te zetten (DigitaleOverheid, z.d.-a).

De keuze om juist op Medium- en Heavy-users te focussen is strategisch onderbouwd. Ten eerste kunnen Medium-users een breed publiek vertegenwoordigen dat belang heeft bij toegankelijkheid en regelmatige deelname, zonder dat zij technisch diep hoeven te gaan, wat helpt bij het vergroten van het bereik van overheidscommunicatie (Frankwatching, 2022; Consumentenbond, 2023). Ten tweede dragen Heavy-users bij aan diepere interactie, co-creatie en feedback, waardoor de gemeente effectief kan experimenteren met participatieve vormen van digitale communicatie (Consumentenbond, 2023; DigitaleOverheid, z.d.-a). Daarnaast sluit deze segmentatie inhoudelijk goed aan bij de publieke waarden van de gemeente. Medium-users waarderen transparantie en controle over data, wat correspondeert met de missie van Mastodon Overheid om een onafhankelijk platform te bieden zonder commerciële algoritmes (DigitaleOverheid, z.d.-b). Heavy-users delen vaak de idealen van data-soevereiniteit en zelf-organisatie, wat de mogelijkheid biedt voor gemeenschapsgericht beheer en moderatie (Frankwatching, 2022).

Define

Kernprobleem

De Gemeente Amsterdam is voor online communicatie afhankelijk van commerciële platforms (Facebook, Instagram, LinkedIn) die niet aansluiten bij publieke waarden. Dit beperkt het bereik van belangrijke mededelingen en vermindert de controle over data en communicatie.

Scope

In scope

- Analyse van huidige socialmedia-communicatie van de Afdeling Innovatie.
- Contextanalyse: afhankelijkheid van commerciële platforms, potentieel van Mastodon/ActivityPub.
- Stakeholdersanalyse en mapping van interne/externe betrokkenen.
- Doelgroepanalyse: eerste focus op ervaren Mastodon-gebruikers.
- Eerste advies en conceptvoorstel voor implementatie Mastodon (contentstrategie, governance, integratie).

Out of scope

- Technische installatie of onderhoud van Mastodon-server.
- Grootschalige contentproductie of publiekscampagnes.
- Uitrol naar de hele gemeente of burgers buiten eerste doelgroep.

Participatieve stadskarten

Participatieve Stadskaarten is een digitaal platform waarmee gemeenten professionals, maatschappelijke partners en inwoners vroegtijdig betrekken bij stedelijke vraagstukken. Via een interactieve kaart kunnen gebruikers ideeën, observaties en kansen koppelen aan een straat, wijk of projectgebied. De koppeling met het open Fediverse maakt publieke dialoog en kennisdeling mogelijk, buiten formele trajecten zoals aanbestedingen om. Zo helpt het platform de gemeente om in een vroeg stadium relevante, locatiegebonden input te verzamelen. Dit draagt bij aan beter onderbouwd beleid en effectievere stedelijke innovatie.

Doel

In Nederland zetten gemeenten opdrachten voor werken, diensten of producten doorgaans uit via een aanbestedingsprocedure. Deze Europese en nationale regels verplichten overheidsinstanties, waaronder gemeenten, om openbare opdrachten transparant en op een niet-discriminerende manier in de markt te plaatsen, zodat alle geïnteresseerde bedrijven een gelijke kans krijgen om in te schrijven en de opdracht te verwerven via bijvoorbeeld het digitale platform TenderNed (waar alle aanbestedingen boven bepaalde drempelwaarden worden gepubliceerd) of door middel van (meervoudig) onderhands aanbesteden voor kleinere opdrachten. Deze processen zijn waardevol voor het inkopen van producten en diensten, maar zijn vaak formeel, competitief en gericht op het selecteren van externe leveranciers op basis van prijs-kwaliteitscriteria, waardoor directe en iteratieve samenwerking met lokale maatschappelijke partijen gedurende de ontwikkelfase van stedelijke innovaties beperkt blijft (Business.gov.nl, 2025; Rijksoverheid.nl, 2025).

Participatieve Stadskaarten vormt een aanvulling op deze traditionele benadering door een open, coöperatieve laag van participatie en dialoog te bieden tussen professionals en de gemeente (buiten formele aanbestedingstrajecten om) waardoor gezamenlijke kennisvorming, vroege betrokkenheid en continue input in beleidsontwikkeling en innovatie mogelijk worden gemaakt. De Participatieve Stadskaarten hebben als doel om professionals, maatschappelijke partners, onderzoekers en early adopters te betrekken bij stedelijke innovatie. Door berichten te koppelen aan locaties kunnen gebruikers observaties, ideeën en kansen in de stad direct zichtbaar maken. Het platform integreert met Mastodon en ActivityPub, zodat locatiegebonden posts (geotoots), reacties en discussies publiek en federaal gedeeld kunnen worden. De Participatieve Stadskaarten versterken daarmee interactie, toegankelijkheid en samenwerking binnen thema's als mobiliteit, duurzaamheid, leefbaarheid en digitale innovatie.

Concept

Een digitale stadskaat waarop Mastodon-berichten zijn verrijkt met locatiegegevens. Alle berichten bestaan als ActivityPub-object en zijn daardoor deelbaar binnen het Fediverse. De kaart vormt zowel een participatie-instrument als een informatiestructuur voor stedelijke innovatie.

Kernfunctionaliteiten

Geo-gebaseerde posts

Gebruikers koppelen een bijdrage aan:

- Straat
- Wijk
- Gebiedsontwikkeling of projectzone

Voorbeelden:

- *"Interessante plek voor een community-lab voor AI-toepassingen rond leefbaarheid en veiligheid."*
- *"Kansrijke locatie voor een pilot inclusieve mobiliteit."*

Themalagen op de kaart

Met filters voor o.a.:

- Mobiliteit
- Duurzaamheid & klimaat

- Inclusie & toegankelijkheid
- Digitale innovatie/AI
- Leefbaarheid & sociale cohesie

Gemeentelijke teams kunnen eigen themalagen toevoegen.

Gemeentelijke bijdrages

De gemeente kan:

- Projecten en pilots publiceren op de kaart
- Input ophalen

Gebruikersgroepen

Relevante doelgroepen

1. Stadsontwikkelaars en projectmanagers: gebiedsontwikkeling, pilots, experimenten
2. Professionals: mobiliteit, duurzaamheid, AI, data, civic tech
3. Universiteiten/hbo's: minoren, labs, living labs
4. Wijkorganisaties: lokale expertise en signalen uit buurten
5. Early adopters Mastodon/Fediverse: technische communities, civic tech

Waar deze doelgroepen te vinden zijn

- LinkedIn en professionele netwerken
- Universitaire labs, Digital Society School, lectoraten
- Partners binnen innovatieprogramma's
- Mastodon-communities (Fediverse)

Persona

Gender : Vrouw

Leeftijd : 32

Woonplaats : Amsterdam

"Als mobiliteitsprofessional wil ik een bijdrage kunnen posten met een exacte of wijk-gebaseerde locatie zodat ik snel relevante observaties op straatniveau kan delen zonder privacyproblemen te veroorzaken."

PERSOONLIJKHEID

Analytisch
★★★★★

Oplossend vermogen
★★★★☆

Presenteren
★★★★★

GEDRAG

- Beperkingen in huidige tools: Veel interne systemen staan geen exacte locatieaanduidingen toe of vereisen handmatige stappen.
- Privacyzorgen: Weet niet altijd hoe ze data kan delen zonder privacyregels te schenden.
- Versnipperde communicatie: Observaties worden via e-mail, notities of foto's gedeeld, waardoor informatie verloren gaat.

PROFIEL

- Leeftijd: 36 jaar
- Functie: Beleidsadviseur Mobiliteit bij een middelgrote gemeente
- Opleiding: Master Stedelijke Planning
- Werkcontext: Werkt nauw samen met collega's van verkeer, openbare ruimte en duurzaamheid. Brengt veel tijd door in de stad voor observaties, bewonersgesprekken en projectoverleg.

PIJNPUNTEN

- Beperkingen in huidige tools: Veel interne systemen staan geen exacte locatieaanduidingen toe of vereisen handmatige stappen.
- Privacyzorgen: Weet niet altijd hoe ze data kan delen zonder privacyregels te schenden.
- Tijdsdruk: Observaties moeten vaak snel worden gedeeld, maar tools zijn traag of omslachtig.

MOTIVATIES

- Wil relevante waarnemingen en inzichten op straatniveau kunnen delen (bv. over verkeersstromen, fietspaden, parkeerdruk, doorstroming).
- Streeft naar snelle kennisdeling binnen haar team of tussen gemeenten.
- Wil zorgvuldig omgaan met privacy en data, zeker bij het delen van locatie-informatie.

Userstories

Als mobiliteitsprofessional

wil ik een bijdrage kunnen posten met een exacte of wijk-gebaseerde locatie

zodat ik snel relevante observaties op straatniveau kan delen zonder privacyproblemen te veroorzaken.

Als projectmanager gebiedsontwikkeling

wil ik bijdragen kunnen koppelen aan specifieke projecten of pilots

zodat ik gericht input kan verzamelen voor mijn team en overzicht kan houden

Als beleidsmedewerker van de gemeente

wil ik een concrete vraag of opdracht kunnen publiceren op de kaart, gekoppeld aan een wijk, straat of projectgebied,

zodat ik gericht input kan ophalen van professionals, bewoners en maatschappelijke partners vóórdat ik beleidskeuzes maak of een formeel traject (zoals een aanbesteding of pilot) start.

Aannames binnen het concept

Het concept Participatieve Stadskaarten is gebaseerd op een aantal aannames over gebruikers, organisatie, technologie en maatschappelijke impact.

Een eerste aanname is dat professionals en maatschappelijke partners bereid zijn om in een vroeg stadium publiek bij te dragen aan stedelijke vraagstukken. Het concept veronderstelt dat zij hun observaties, ideeën en expertise willen delen vóórdat er sprake is van een formeel traject zoals een aanbesteding of pilot. Daarbij wordt aangenomen dat open zichtbaarheid binnen het Fediverse bijdraagt aan zorgvuldige en inhoudelijke bijdragen, doordat discussies publiek en herleidbaar zijn. Tegelijkertijd bestaat het risico dat gebruikers terughoudend zijn om in een open omgeving te posten, bijvoorbeeld uit angst voor reputatieschade of misinterpretatie.

Daarnaast gaat het concept ervan uit dat locatiegebonden input daadwerkelijk meerwaarde heeft voor stedelijke innovatie. Door bijdragen te koppelen aan een straat, wijk of projectgebied zouden signalen concreter en beter toepasbaar worden voor professionals binnen de gemeente. Hierbij wordt aangenomen dat gebruikers accepteren dat locatie-informatie flexibel kan worden ingezet, variërend van wijkniveau tot een specifiek gebied, afhankelijk van de gevoeligheid van het onderwerp. Niet alle vraagstukken laten zich echter ruimtelijk duiden, waardoor het risico bestaat dat “kaartdenken” nuance verdringt.

Voor de gemeente is een belangrijke aanname dat Participatieve Stadskaarten een waardevolle aanvulling vormen op bestaande instrumenten, zonder formele processen zoals aanbestedingen te vervangen. Het concept wordt gepositioneerd als een voorbereidende en verkennende laag waarin kennisdeling, probleemverkenning en co-creatie plaatsvinden. Daarbij wordt aangenomen dat gemeentelijke teams bereid zijn om publiek zichtbaar te reageren op bijdragen en vragen vanuit de stad. Dit veronderstelt voldoende capaciteit en interne steun voor een open participatievorm.

Ten slotte gaat het concept uit van de aanname dat de gekozen technische en governance-structuur voldoende is om publieke waarden te borgen. Door locatie-minimalisatie, moderatie, federatie-instellingen en transparantie over datagebruik zou misbruik, privacy-schending en desinformatie beheersbaar blijven. Tegelijkertijd wordt aangenomen dat de input die via het platform wordt verzameld daadwerkelijk doorwerkt in beleid, pilots en experimenten, en niet beperkt blijft tot symbolische participatie.

Ethische dilemma's

Bij het ontwerpen van Participatieve Stadskaarten is gebruikgemaakt van de Tarot Cards of Tech om mogelijke ethische risico's systematisch te identificeren. Deze methode helpt om voorbij functionele en technische vragen te kijken en expliciet aandacht te besteden aan publieke waarden zoals inclusie, vertrouwen, privacy en veiligheid. Op basis van deze analyse zijn drie ethische dilemma's als meest kritisch geïdentificeerd.

Structurele onderrepresentatie van groepen (The Forgotten)

Het eerste en meest fundamentele ethische dilemma betreft structurele onderrepresentatie. Het platform veronderstelt digitale vaardigheden, toegang tot internet en in veel gevallen bereidheid om locatie-informatie te delen. Hierdoor bestaat het risico dat bepaalde groepen structureel minder of niet deelnemen, zoals laaggeletterden, mensen zonder Mastodon-account, bewoners met beperkte digitale toegang of mensen die geen locatie willen delen vanwege privacy- of veiligheidsredenen. Wanneer vooral digitale, mondige en hoogopgeleide gebruikers actief zijn, ontstaat een scheef beeld van wat er in de stad speelt. Beleidskeuzes die op deze input worden gebaseerd, kunnen daardoor onbedoeld bestaande ongelijkheden versterken.

Misbruik van het platform: spam, trolling en desinformatie (The Big Bad Wolf)

Een belangrijk ethisch dilemma betreft het risico dat het platform wordt misbruikt voor spam, trolling of desinformatie. Participatieve Stadskaarten is gekoppeld aan het open Fediverse, waardoor iedereen in principe kan bijdragen plaatsen of discussies beïnvloeden. Dit open karakter maakt het platform kwetsbaar voor kwaadwillende actoren die projectzones overspoelen met irrelevante content, commerciële spam, ideologische boodschappen of polariserende reacties. Dergelijk misbruik kan constructieve participatie verdringen, discussies verharderen en het vertrouwen van gebruikers ondermijnen.

Voor een gemeentelijk participatieplatform is dit risico extra gevoelig. Wanneer misbruik onvoldoende wordt tegengegaan, kan het beeld ontstaan dat de gemeente geen controle heeft over haar participatie-instrumenten of dat zij nalatig is in het beschermen van deelnemers. Tegelijkertijd moet moderatie zorgvuldig gebeuren om niet te worden gezien als censuur of politieke sturing.

Misbruik van locatiegegevens (The Big Bad Wolf)

Het derde ethische dilemma heeft betrekking op het gebruik van locatiegegevens. Hoewel locatie-informatie essentieel is voor het functioneren van de kaart, is deze data ook gevoelig. In het ergste geval kunnen geo-posts worden misbruikt om personen, activisten of kwetsbare locaties te lokaliseren of lastig te vallen. Omdat het platform direct met de gemeente wordt geassocieerd, kan een dergelijk incident leiden tot veiligheidsrisico's, juridische consequenties en reputatieschade. Dit raakt aan publieke waarden zoals privacy, veiligheid en de zorgplicht van de overheid.

Validatieplan en Proof of Concept

De validatiefase is uitgevoerd om de aannames en ontwerpkeuzes binnen dit project te toetsen bij relevante doelgroepen. Hiervoor is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksopzet bestaande uit semigestructureerde interviews, gecombineerd met A/B-tests. Deze methodiek maakte het mogelijk om zowel open inzichten en ervaringen van respondenten te verzamelen als gerichte feedback te verkrijgen op specifieke ontwerpvarianten.

In totaal zijn twaalf individuen geïnterviewd. Deze groep bestond uit vier professionals met relevante vakinhoudelijke ervaring, vier studenten van het hbo en de Universiteit van Amsterdam, en vier actieve gebruikers van het fediversum. Door deze diverse samenstelling is feedback verzameld vanuit verschillende perspectieven, wat heeft bijgedragen aan een bredere en beter onderbouwde validatie van de ontwerpkeuzes.

Tijdens de interviews zijn verschillende ontwerpconcepten en functionele keuzes voorgelegd aan de respondenten. Met behulp van A/B-tests zijn alternatieve uitwerkingen naast elkaar gepresenteerd, waarna de deelnemers hun voorkeuren, overwegingen en verbeterpunten hebben toegelicht. De combinatie van kwalitatieve gesprekken en vergelijkende tests zorgde voor concrete, onderbouwde inzichten die direct toepasbaar zijn in de verdere ontwikkeling van het ontwerp.

Validatie van waarde

In deze paragraaf worden de belangrijkste inzichten uit de uitgevoerde A/B-tests samengevat. Aan de hand van concrete vergelijkingen tussen ontwerpvarianten is onderzocht welke keuzes het meest bijdragen aan gebruiksgemak, veiligheid, overzicht en betrokkenheid. De resultaten hieronder belichten de ontwerpkeuzes die door respondenten als het meest waardevol zijn ervaren en vormen daarmee richtinggevende input voor de verdere ontwikkeling van het concept.

Tijdens de validatie zijn verschillende kernonderdelen van het concept getest. Zo is onderzocht hoe gebruikers omgaan met het delen van locatie-informatie door posten met een exacte GPS-locatie te vergelijken met posten op wijkniveau. Hierbij is gemeten welke optie de voorkeur had en in welke situaties gebruikers bereid waren om meer of juist minder specifieke locatiegegevens te delen. In de interviews werd vooral ingezoomd op ervaren veiligheid en relevantie van locatie-informatie per context. Zo gaf Romy Maijer (Mastodon-gebruiker) aan dat het exact kunnen pinpointen van een persoonlijke locatie, zoals haar woning, voor haar onveilig aanvoelt, omdat de intenties van andere gebruikers niet altijd te overzien zijn. Tegelijkertijd benadrukte zij dat locatie-informatie wel degelijk waardevol kan zijn wanneer deze minder specifiek wordt weergegeven. Als voorbeeld noemde zij een situatie waarin zij een voorstel zou willen doen voor een inclusieve speeltuin in haar straat. In dat geval zou het volgens haar wenselijk zijn om de volledige straat of buurt te kunnen selecteren, zonder één exact punt aan te wijzen, zodat zowel de relevantie van de locatie als haar persoonlijke veiligheid gewaarborgd blijven.

De kaartinterface is gevalideerd door een ongefilterde kaartweergave te vergelijken met een kaart waarin thematische filters beschikbaar zijn. Aan de respondenten is expliciet de vraag gesteld of zij de voorkeur geven aan het kunnen filteren van content of aan het zien van alle punten tegelijk op de kaart. Alle twaalf respondenten gaven aan dat filtermogelijkheden belangrijk zijn om overzicht te behouden, met name bij een groeiend aantal bijdragen. Filters werden benoemd als een noodzakelijke voorwaarde om snel relevante informatie te kunnen vinden en om cognitieve belasting te beperken. Zo gaf Katja Kempen (Client Advisor) expliciet aan dat een kaart waarop alle punten zonder filters worden weergegeven als zeer onoverzichtelijk wordt ervaren. Zij gaf daarbij aan dat een dergelijke weergave haar zou ontmoedigen om actief bij te dragen aan het platform.

Verder is de contentvorm van bijdragen gevalideerd door tekst-only posts af te zetten tegen posts waarin tekst werd gecombineerd met beeld. Hierbij is gekeken naar aantrekkelijkheid, duidelijkheid en snelheid van expressie, evenals naar de mate waarin de gekozen vorm deelnemers hielp om hun punt effectief over te brengen. Zo gaf Dinesh Jairam (Vastgoedbeheerder) aan dat een afbeelding bij korte of verkennende voorstellen niet altijd bijdraagt aan de inhoud. In dergelijke situaties kan tekst alleen volstaan en zelfs efficiënter zijn. Dit benadrukt dat visuele ondersteuning contextafhankelijk is: beeld kan de communicatie versterken, maar is niet in alle gevallen noodzakelijk of waardevol.

Ook de rol waarin gebruikers posten is gevalideerd via een persona-modus, waarbij posten als individu is vergeleken met posten namens een organisatie of team. Hierbij is gekeken naar verschillen in type bijdragen, ervaren professionaliteit, veiligheid en engagement. In de interviews gaven deelnemers aan in welke rol zij zich het meest comfortabel voelden en welke modus zij vaker zouden gebruiken. Zo gaf Alexandra Reijnders (Studente Communicatie) aan dat zij het prettig zou vinden als bijdragen namens een organisatie geplaatst kunnen worden. Volgens haar vergroot dit de drempel om ongepaste of irrelevante content te plaatsen, omdat gebruikers zich bewuster zijn van het feit dat zij een organisatie vertegenwoordigen. Tegelijkertijd gaf zij aan dat deze vorm ook een keerzijde kan hebben: wanneer bijdragen sterk gekoppeld zijn aan een functie of organisatirol, bestaat het risico dat personen zonder formele of 'sterke' functie, zoals studenten, minder serieus worden genomen of sneller worden overgeslagen. Dit inzicht benadrukt het belang van een evenwichtige persona-modus, waarin zowel professionele context als gelijkwaardigheid zichtbaar blijven.

De combinatie van A/B-tests en verdiepende interviewvragen maakte het mogelijk om niet alleen te bepalen wat beter werkte, maar vooral waarom. Deze inzichten vormen een onderbouwde basis voor de verdere ontwikkeling van het concept en bevestigen dat de gemaakte ontwerpkeuzes aansluiten bij de behoeften en verwachtingen van de doelgroep.

Inzichten

Uit de uitgevoerde A/B-tests en verdiepende interviews kwamen een aantal belangrijke inzichten naar voren die waardevolle richting geven voor het concept. Ten eerste blijkt dat veiligheid bij het delen van locatie-informatie sterk afhankelijk is van de context. Gebruikers voelen zich vaak onveilig bij het delen van exacte locaties, zoals hun woning, terwijl locatie-informatie juist nuttig kan zijn wanneer deze op een breder niveau, zoals straat- of buurniveau, wordt weergegeven.

Daarnaast liet de validatie zien dat het kunnen filteren van content op de kaart belangrijk is om overzicht te houden. Alle twaalf respondenten gaven aan dat filters helpen bij het vinden van relevante informatie, vooral bij een toenemend aantal bijdragen. Een ongefilterde kaart werd door gebruikers al snel als onoverzichtelijk ervaren en kan deelname ontmoedigen.

Ook de vorm van bijdragen speelt een rol. Hoewel posts met beeld vaak aantrekkelijker worden bevonden, blijkt beeld niet in alle situaties toegevoegde waarde te hebben. Bij korte of verkennende voorstellen kan tekst alleen voldoende zijn en soms zelfs efficiënter communiceren.

Verder beïnvloedt de rol waarin gebruikers posten de ervaren professionaliteit en veiligheid. Posten namens een organisatie wordt gezien als professioneler en zorgt voor meer verantwoordelijkheid, maar kan er tegelijkertijd toe leiden dat gebruikers zonder formele rol, zoals studenten, minder serieus worden genomen. Dit benadrukt het belang van een evenwichtige presentatie van rol en persoon.

Tot slot werd duidelijk dat gebruikers behoefte hebben aan een balans tussen overzicht en detail. Afhankelijk van hun doel en context willen zij snel een globaal overzicht kunnen krijgen, maar ook in detail informatie kunnen bekijken om goed geïnformeerde keuzes te maken of bijdragen te leveren.

Proof of Value

Participatieve Stadskaarten biedt de gemeente een nieuwe laag van participatie die bestaande instrumenten aanvult en de samenwerking met professionals, maatschappelijke partners en inwoners in een vroeg stadium versterkt. In tegenstelling tot formele aanbestedingsprocedures, die voornamelijk competitief en op prijs-kwaliteitscriteria gericht zijn, stelt dit concept de gemeente in staat om kennis, ideeën en signalen uit de stad iteratief te verzamelen vóórdat formele trajecten starten.

Gebruikers benoemden expliciet dat het waardevol is om locatie-informatie te kunnen koppelen aan bijdragen, bijvoorbeeld op straat- of buurniveau, waardoor input concreet en direct toepasbaar wordt voor stedelijke projecten. Filtermogelijkheden en themalagen helpen bij het overzichtelijk verwerken van deze bijdragen, zodat relevante informatie snel beschikbaar is voor beleidsmakers en projectteams. Ook de flexibiliteit in contentvorm werd als waardevol ervaren: gebruikers kunnen zowel korte tekstbijdragen als rijkere visuele posts plaatsen.

Dit maakt het concept geschikt voor de gemeente omdat het een laag van open, coöperatieve participatie toevoegt aan bestaande processen. Het stelt de gemeente in staat om vroegtijdig input te verzamelen, gezamenlijke kennisvorming te stimuleren, en projecten zoals gebiedsontwikkeling, mobiliteitsinitiatieven of duurzaamheidspilots beter te onderbouwen met concrete, locatiegebonden inzichten van diverse stakeholders. Daarmee biedt Participatieve Stadskaarten een structurele meerwaarde ten opzichte van traditionele participatievormen en ondersteunt het zowel beleidsontwikkeling als stedelijke innovatie.

Risico's & Mitigaties

Bij het ontwikkelen en implementeren van Participatieve Stadskaarten zijn verschillende risico's en aannames geïdentificeerd die de werking en effectiviteit van het platform kunnen beïnvloeden. Deze hebben betrekking op gebruikersparticipatie, ethische kwesties, veiligheid, representativiteit en het beheer van locatiegegevens. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste risico's samengevat, inclusief de potentiële impact en de maatregelen die zijn genomen om deze te beperken.

Het concept Participatieve Stadskaarten is gebaseerd op meerdere aannames over gebruikers, technologie, organisatie en maatschappelijke impact. Een eerste aanname is dat professionals, maatschappelijke partners en inwoners bereid zijn om in een vroeg stadium bij te dragen aan stedelijke vraagstukken. Hierbij wordt verwacht dat open zichtbaarheid binnen het Fediverse bijdraagt aan inhoudelijke bijdragen, doordat discussies publiek en herleidbaar zijn. Tegelijkertijd bestaat het risico dat gebruikers terughoudend zijn vanwege zorgen over reputatieschade of misinterpretatie.

Een tweede aanname betreft de meerwaarde van locatiegebonden input. Door bijdragen te koppelen aan een straat, wijk of projectgebied wordt verwacht dat signalen concreter en beter toepasbaar zijn voor professionals

binnen de gemeente. Niet alle vraagstukken laten zich echter ruimtelijk duiden, waardoor er een risico bestaat dat nuance verloren gaat door het “kaartdenken”.

Voor de gemeente gaat het concept ervan uit dat het een waardevolle aanvulling vormt op bestaande instrumenten, zonder formele processen zoals aanbestedingen te vervangen. Dit veronderstelt dat gemeentelijke teams bereid zijn om zichtbaar te reageren op bijdragen, en dat er voldoende capaciteit en interne steun is om een open participatievorm te faciliteren. Tegelijkertijd is er het risico dat de input niet effectief wordt opgevolgd, waardoor het platform symbolisch zou blijven en het vertrouwen van gebruikers kan afnemen.

Daarnaast is de technische en governance-structuur ontworpen om publieke waarden zoals privacy, veiligheid en betrouwbaarheid te waarborgen. Ondanks maatregelen zoals locatie-minimalisatie, moderatie, federatie-instellingen en transparantie over datagebruik, blijft er een risico op misbruik bestaan. Dit omvat spam, trolling of desinformatie die discussies kan beïnvloeden, en het misbruiken van locatiegegevens om personen of kwetsbare locaties te identificeren. Omdat het platform direct met de gemeente wordt geassocieerd, kunnen dergelijke incidenten leiden tot reputatieschade en verminderde deelname.

Een derde risico betreft structurele onderrepresentatie. Het platform veronderstelt digitale vaardigheden, toegang tot internet en bereidheid om locatie-informatie te delen. Hierdoor kunnen bepaalde groepen, zoals laaggeletterden, bewoners zonder Mastodon-account of mensen die privacy- of veiligheidszorgen hebben, onvoldoende vertegenwoordigd zijn. Dit kan leiden tot een scheef beeld van wat er in de stad speelt en beleidskeuzes beïnvloeden die ongelijkheid versterken.

Om deze risico's te mitigeren zijn verschillende maatregelen voorzien. Het gebruik van flexibele locatie-instellingen zorgt ervoor dat gebruikers kunnen kiezen hoe nauwkeurig ze hun bijdrage koppelen, waardoor veiligheid en relevantie beter worden geborgd. Filters en themalagen op de kaart helpen bij overzicht en het toegankelijk maken van informatie voor diverse gebruikersgroepen. Moderatie en governance worden ingericht om spam, trolling en desinformatie tegen te gaan, zonder dat dit wordt ervaren als censuur. Bovendien wordt aandacht besteed aan inclusie door verschillende doelgroepen actief te betrekken, bijvoorbeeld via universiteiten, maatschappelijke organisaties en Mastodon-communities, om een breder en representatiever beeld van de stad te krijgen.

Door deze mitigaties te combineren met een duidelijke communicatie over het doel, gebruik en beheer van het platform, kan Participatieve Stadskaarten bijdragen aan veilige, transparante en inclusieve participatie die de gemeente ondersteunt bij stedelijke innovatie en beleidsontwikkeling.

Risico	Mogelijke impact	Mitigatie
Terughoudendheid bij open bijdragen	Minder input van gebruikers, beperkte participatie	Flexibele privacy- en locatie-instellingen; duidelijke communicatie over doel en gebruik;
Misbruik van het platform (spam, trolling, desinformatie)	Verstoringen, verharde discussies, verminderd vertrouwen in het platform	Moderatie en governance; automatische filters; heldere gedragsregels en handhaving; communicatie over transparantie van moderatie
Misbruik van locatiegegevens	Veiligheidsrisico's voor individuen of kwetsbare plekken; reputatieschade	Locatie-minimalisatie (straat- of buurtniveau); bewustwording en richtlijnen voor gebruikers
Structurele onderrepresentatie van groepen	Scheef beeld van de stad; beleidsbeslissingen gebaseerd op beperkte input	Actieve werving van diverse doelgroepen in later stadia (wijken, onderwijs, maatschappelijke partners); toegankelijke interfaces; laagdrempelige instructies en ondersteuning
Overmatige focus op kaart (“kaartdenken”)	Nuance van sommige vraagstukken gaat verloren	Flexibele weergave van informatie (straat, wijk, project); toelichting en context toevoegen bij bijdragen; richtlijnen voor gebruikers en gemeentelijke teams
Onvoldoende opvolging van input	Platform blijft symbolisch, verminderd vertrouwen	Duidelijke processen voor opvolging door gemeenteteams; terugkoppeling aan deelnemers

Governance

Voor dit concept wordt de governance-structuur geïnspireerd door principes uit Decentralized Autonomous Organizations (DAO's). DAO's worden in de literatuur omschreven als digitale organisatievormen waarin besluitvorming en beheer plaatsvinden op basis van vooraf vastgelegde, transparante regels en gedeelde verantwoordelijkheid (Coinbase, z.j.; Rozas et al., 2021). Deze principes zijn met name relevant voor digitale platforms die functioneren als commons, waarin collectieve deelname, vertrouwen en duurzaam beheer centraal staan.

Binnen dit concept zijn vier governance-principes leidend:

1. Duidelijke regels voor platformgebruik;
2. Oplopende straffen bij overtreding;
3. Transparantie in besluitvorming en handhaving;
4. Een duidelijke rolverdeling en verantwoordelijkheid.

Regels voor platformgebruik

Het vaststellen van duidelijke en publiek toegankelijke regels voor platformgebruik vormt een belangrijk uitgangspunt binnen DAO-governance. DAO's functioneren op basis van expliciete afspraken die vastleggen wie kan deelnemen, hoe interactie plaatsvindt en welk gedrag wordt verwacht (Coinbase, z.d.). Transparante regels dragen bij aan voorspelbaarheid en ondersteunen vertrouwen binnen digitale gemeenschappen (Rozas et al., 2021). Ook binnen onderzoek naar commons-based peer production wordt benadrukt dat samenwerking afhankelijk is van gedeelde regels en sociale normen die het collectieve doel ondersteunen (Benkler, 2002). Deze regels hoeven niet volledig technisch of juridisch vastgelegd te zijn, maar moeten wel duidelijk en herkenbaar zijn voor deelnemers.

Een praktisch voorbeeld hiervan is te vinden in Mastodon. Mastodon is een gedecentraliseerd sociaal netwerk waarin elke community (*instance*) zelf regels en moderatiebeleid vaststelt. Gebruikers kiezen bewust voor een community op basis van deze regels, wat bijdraagt aan gedeelde verwachtingen en gedragsnormen (Mastodon Platforms Guide, z.d.).

Binnen dit concept kan de Gemeente Amsterdam een vergelijkbare rol vervullen. Als initiator van het platform stelt de gemeente de basisregels vast, gericht op constructieve, respectvolle en themagerichte participatie. Door deze regels vooraf vast te leggen en duidelijk te communiceren, ontstaat een gedeeld kader voor deelname (Rozas et al., 2021; Benkler, 2002).

Oplopende straffen

Naast het vaststellen van regels is handhaving een belangrijk onderdeel van governance. In DAO-ontwerpen wordt het principe van oplopende straffen toegepast om grensoverschrijdend gedrag te corrigeren zonder deelnemers direct uit te sluiten (Rozas et al., 2021). Dit principe houdt in dat sancties proportioneel worden toegepast en toenemen bij herhaald gedrag.

Rozas et al. (2021) beschrijven hoe DAO-governance gebruikmaakt van stapsgewijze sancties om participatie te beschermen en de gemeenschap als geheel te behouden. Deze aanpak ondersteunt gedragsverandering en draagt bij aan de legitimiteit van handhaving binnen digitale gemeenschappen.

Binnen dit concept wordt dit uitgewerkt via een trapsgewijs sanctiesysteem: een waarschuwing bij een eerste overtreding, gevolgd door tijdelijke maatregelen en uiteindelijk een permanente uitsluiting bij structurele overtredingen. Door deze stappen vooraf vast te leggen, wordt handhaving inzichtelijk en voorspelbaar (Rozas et al., 2021).

Transparantie in besluitvorming en handhaving

Transparantie vormt een belangrijk principe binnen DAO-governance. Niet alleen de regels zelf, maar ook de manier waarop beslissingen worden genomen en sancties worden toegepast, moet inzichtelijk zijn voor deelnemers (Coinbase, z.d.; Rozas et al., 2021). Transparantie ondersteunt vertrouwen in de governance-structuur en maakt duidelijk dat moderatie plaatsvindt op basis van vastgestelde afspraken.

Binnen commons-gebaseerde samenwerking draagt transparantie bij aan wederzijdse verantwoordelijkheid, doordat deelnemers inzicht hebben in hoe regels functioneren en worden toegepast (Benkler, 2002). Binnen dit concept betekent dit dat gebruikers kunnen zien welke regels gelden en hoe handhaving wordt uitgevoerd.

Duidelijke rolverdeling en verantwoordelijkheid

Hoewel DAO's vaak worden geassocieerd met decentralisatie, benadrukt de literatuur dat governance altijd vraagt om een duidelijke rolverdeling. Rozas et al. (2021) stellen dat DAO's expliciet vastleggen wie verantwoordelijk is voor besluitvorming, handhaving en het aanpassen van regels. Decentralisatie betekent hierbij niet dat verantwoordelijkheid ontbreekt, maar dat deze expliciet wordt georganiseerd.

Binnen dit concept ligt deze verantwoordelijkheid bij de Gemeente Amsterdam als initiator van het platform. De gemeente fungeert als governance-facilitator door de kaders vast te stellen en handhaving te organiseren, terwijl gebruikers binnen deze structuur kunnen participeren. Deze aanpak sluit aan bij inzichten uit commons- en DAO-literatuur over collectieve samenwerking en institutionele helderheid (Benkler, 2002; Rozas et al., 2021).

Privacy en AVG-naleving

Voor het ontwerp van ons platform is privacy een integraal onderdeel van de ontwikkeling. Dit sluit aan bij de gedachtegang van *Privacy by Design*, zoals geïllustreerd in de *Design My Privacy – 8 principes* van Bits of Freedom (2016). Deze principes helpen ontwerpers na te denken over privacyaspecten vanaf het begin van het project, in plaats van achteraf.

Gekozen privacyprincipes en motivering

Verzamel zo min mogelijk data

Het derde principe uit de gids — *verzamel zo min mogelijk data* — sluit direct aan bij het AVG-principe van *dataminimalisatie*: alleen persoonsgegevens verzamelen die noodzakelijk zijn voor een specifiek doel (Europese Unie, 2016, art. 5). Door alleen de functioneel noodzakelijke gegevens op te vragen, zoals gebruikersnaam en e-mail, wordt het privacyrisico beperkt en voldoen we aan de AVG (Bits of Freedom, 2016; Europese Unie, 2016).

Bescherm je data

Het vierde principe uit de gids — *bescherm je data* — benadrukt het belang van technische en organisatorische maatregelen voor databeveiliging, wat aansluit bij AVG-artikel 32 (Europese Unie, 2016). Voor ons platform betekent dit bijvoorbeeld dat persoonsgegevens versleuteld worden opgeslagen en dat alle verbindingen via HTTPS verlopen, zodat gegevens niet zomaar toegankelijk zijn voor onbevoegden (Bits of Freedom, 2016). Het gebruik van HTTPS is binnen de Nederlandse overheid een verplichte open standaard voor publiek toegankelijke websites en webapplicaties en vormt daarmee de gangbare basis voor veilige digitale dienstverlening (Digitale Overheid, z.d.). Deze standaard voorkomt dat gegevens, zoals locatie-informatie of gebruikersinteracties, onderweg kunnen worden onderschept of gemanipuleerd.

Open de black box

Het principe *open de black box* houdt in dat gebruikers inzicht moeten hebben in hoe technologie werkt en wat er met hun data gebeurt. Dit sluit aan bij AVG-artikelen 12–14, die transparantie en informatieplichten voorschrijven (Europese Unie, 2016). In het platform kan dit bijvoorbeeld door een duidelijke, begrijpelijke privacyverklaring die uitlegt welke gegevens worden verwerkt en voor welke doelen (Bits of Freedom, 2016; Europese Unie, 2016).

Privacy first/Denk na over risico's

Het principe *privacy first* (privacy vanaf het begin) helpt AVG-compliance structureel in het ontwerp te integreren, conform artikel 25 van de AVG (Europese Unie, 2016). Door privacy vanaf het begin mee te nemen

in het ontwerp, in plaats van dit achteraf aan te passen, voorkomen we fouten en tekortkomingen in de privacybescherming (Bits of Freedom, 2016).

(Technische) Werking van de Participatieve Stadskaart

De participatieve stadskaart is opgezet als een open, digitaal participatie-instrument dat gebruikmaakt van bestaande federatieve netwerken. Het platform functioneert niet als een zelfstandig sociaal netwerk, maar als een gespecialiseerde kaartinterface die gekoppeld kan worden aan het Fediverse via het ActivityPub-protocol. Door deze opzet kunnen ideeën, signalen en initiatieven van bewoners en professionals openbaar gedeeld worden, terwijl de gemeente zichtbaar kan reageren en terugkoppeling kan geven.

Link naar prototype: <https://www.figma.com/make/fWINDBXlv7GYjLCWXN2RPk/Participatieve-stadskaart-Mastodon?t=ZhvozZRXWyCfLhO-1>

Gebruik van ActivityPub en Mastodon

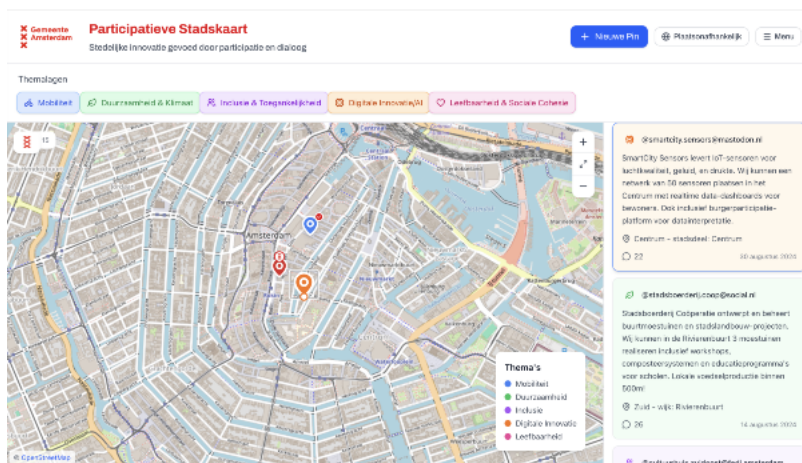
ActivityPub is een open internetstandaard voor het uitwisselen van sociale berichten tussen verschillende platforms. Mastodon is een bekend platform dat gebruikmaakt van deze standaard. De gemeente Amsterdam beschikt over een officiële Mastodon-pagina die als centraal gemeentelijk kanaal fungeert. Berichten op de participatieve stadskaart worden opgeslagen als ActivityPub-objecten (zogenoeten *Notes*). Hierdoor kunnen deze bijdragen:

- Zichtbaar zijn binnen het Fediverse;
- Gedeeld en beantwoord worden via Mastodon;
- Gekoppeld blijven aan een open en transparant netwerk.

De stadskaart fungeert hierbij als een visuele en inhoudelijke laag ter aanvulling van Mastodon.

Plaatsen van een pin door gebruikers

Gebruikers kunnen via de stadskaart een nieuwe pin plaatsen. Hierbij vullen zij een korte beschrijving in van hun idee, signaal of initiatief en koppelen deze aan een locatie (straat, wijk of stadsdeel) en een thema, zoals mobiliteit of duurzaamheid.

Wanneer een pin wordt geplaatst wordt de bijdrage omgezet in een ActivityPub-bericht. Dit bericht wordt dan weer gepubliceerd via Mastodon onder bepaalde themalagen die de gemeente kan aanmaken op haar Mastodon account. Aanvullende gegevens zoals locatie, thema en kaartpositie worden dan weer opgeslagen in de stadskaart. De oorspronkelijke bijdrage blijft daardoor een openbaar bericht binnen het Fediverse, terwijl de stadskaart deze verrijkt met context en overzicht.

Integratie van bestaande Mastodon-berichten

Naast het plaatsen van pins via de kaart kunnen ook bestaande Mastodon-berichten worden meegenomen. Wanneer een gebruiker of organisatie de gemeente Amsterdam noemt of gebruikmaakt van afgesproken hashtags, kan het bericht door de stadkaart worden herkend en als pin worden weergegeven. Hierdoor wordt participatie niet beperkt tot één platform en kunnen ook bestaande netwerken en communities bijdragen.

Rol van de gemeente Amsterdam

De gemeente neemt deel aan de participatie via een officiële Mastodon-account. In plaats van inhoudelijk berichten te wijzigen of te beoordelen, geeft de gemeente terugkoppeling via duidelijke statusindicatoren. Er zijn voornamelijk twee vormen van terugkoppeling:

In gesprek

Wanneer de gemeente in gesprek is met de indiener over mogelijke samenwerking, wordt dit zichtbaar gemaakt met een subtiel statusicoon (drie puntjes). Bij aanklikken verschijnt een korte toelichting dat de gemeente het idee verkent of in gesprek is over een vervolg.

In werking gezet

Wanneer een idee daadwerkelijk is opgepakt en vertaald naar een project, pilot of beleidsmaatregel, verschijnt een vinkje met het logo van de gemeente Amsterdam. Bij aanklikken wordt toegelicht dat het idee is omgezet in concrete actie. Deze aanpak maakt gemeentelijke betrokkenheid zichtbaar, zonder de oorspronkelijke bijdrage van de gebruiker te veranderen.

Transparantie en eigenaarschap

Een belangrijk uitgangspunt van de stadkaart is dat de inhoud eigendom blijft van de indiener. De gemeente voegt geen inhoud toe aan de oorspronkelijke bijdrage, maar plaatst een bestuurlijke duiding eraan. Dit voorkomt dat verwachtingen worden gewekt die niet kunnen worden waargemaakt en zorgt voor transparantie richting alle deelnemers.

Technische haalbaarheid

De voorgestelde architectuur is technisch haalbaar met bestaande open-source technologieën. De stadkaart vereist:

- Een webinterface voor de kaart en invoer van pins;
- Een backend die ActivityPub-berichten kan verzenden en ontvangen;
- Een koppeling met Mastodon voor federatie en gemeentelijke interactie.

Omdat gebruik wordt gemaakt van open standaarden, kan het systeem later eenvoudig worden uitgebreid of door andere gemeenten worden toegepast.

Communicatiestrategie

Aanleiding

Participatieve Stadskaarten is een initiatief van de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam, dat professionals, maatschappelijke partners, onderzoekers en early adopters wil betrekken bij stedelijke innovatie via een digitale stadskaart. Het platform integreert Mastodon en ActivityPub, zodat locatiegebonden posts (geo-toots), reacties en discussies publiek en federaal gedeeld kunnen worden.

Het doel van dit communicatieplan is om te beschrijven hoe de juiste doelgroepen worden bereikt en geactiveerd, zowel via bestaande kanalen zoals LinkedIn als binnen Mastodon zelf, en hoe het platform effectief kan bijdragen aan participatieve stedelijke ontwikkeling.

Smart doelstelling

Specifiek:

Vergroten van participatie van professionals en maatschappelijke partners via Mastodon-gebaseerde stadskaarten.

Meetbaar:

Minimaal 100 actieve gebruikers binnen drie maanden, met ten minste 50% terugkerende bijdragers.

Acceptabel:

Doelen aansluiten bij de strategische ambities van de gemeente voor participatie en innovatie.

Realistisch:

Focus op Medium- en Heavy-users van Mastodon en professionals op LinkedIn.

Tijdsgebonden:

Eerste evaluatie na drie maanden, volledige rapportage na zes maanden.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit Medium- en Heavy-users van Mastodon, aangevuld met professionals binnen het zakelijke netwerk van de Afdeling Innovatie:

- Medium-users: Gebruikers die regelmatig actief zijn, reageren en incidenteel posten. Gemotiveerd door privacy en controle over data (Frankwatching, 2022; DigitaleOverheid, z.d.-b).
- Heavy-users: Intensieve gebruikers die posten, modereren, communities beheren en vertrouwd zijn met technologische aspecten van het Fediverse (Consumentenbond, 2023; Frankwatching, 2022).
- Stadsontwikkelaars en projectmanagers
- Professionals in mobiliteit, duurzaamheid, AI, data en civic tech
- Universiteiten/hbo's: minoren, labs, living labs
- Wijkorganisaties

Waar deze doelgroep te vinden is: LinkedIn, professionele netwerken, universitaire labs, partners binnen innovatieprogramma's, Mastodon-communities.

Communicatie doelen

Awareness: gebruikers informeren over Participatieve Stadskaarten

Adoptie: Professionals activeren om zich te registreren en bijdragen te leveren

Engagement: Terugkerende bijdrage, co-creatie en interactie stimuleren

Impact: Bijdragen vertalen naar beleidsvoorbereiding en pilotprojecten

Communicatiestijl

Om de communicatie rondom Participatieve Stadskaarten eenduidig, herkenbaar en professioneel vorm te geven, is het belangrijk dat alle uitingen voldoen aan de huisstijl van de Gemeente Amsterdam. De huisstijl richtlijnen, zoals gepubliceerd op het officiële Stijlweb van de gemeente, zorgen ervoor dat communicatie uniform, betrouwbaar en institutioneel herkenbaar is. Dit hoofdstuk beschrijft hoe de visuele en tekstuele identiteit van de gemeente wordt toegepast binnen het communicatieplan, zowel voor LinkedIn als Mastodon, en hoe partnerschappen hierin worden meegenomen.

Visuele Identiteit

Alle communicatie-uitingen zullen voldoen aan de visuele richtlijnen van de gemeente, inclusief logo, typografie, kleurgebruik en beeldstijl (Gemeente Amsterdam, z.d.):

Logo en merkelementen

Het officiële gemeentelogo met de drie Andreaskruisen wordt op een correcte wijze toegepast conform de afstands- en plaatsingsregels. Dit garandeert dat elke uiting direct als gemeentelijk initiatief herkenbaar is (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Typografie

Voor digitale en printuitingen wordt het aangewezen Amsterdam Sans-lettertype gebruikt. Consistent gebruik van typografie versterkt de herkenbaarheid en zorgt voor uniforme presentatie van informatie (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Kleuren en iconografie

De gemeentelijke kleuren en iconen worden ingezet in grafische uitingen zoals infographics, kaarten en social media visuals. Dit ondersteunt visuele consistentie en sluit aan bij de kernwaarden van de gemeente: actief, open en integer (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Beeld- en illustratiestijl

Fotografie en illustraties zijn helder, toegankelijk en representatief, waarbij de nadruk ligt op menselijke betrokkenheid en de stedelijke context. Beeldmateriaal wordt zorgvuldig geselecteerd om zowel relevantie als inclusiviteit te waarborgen (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Tekstuele Identiteit

De tone of voice is afgestemd op de gemeentelijke richtlijnen, waarbij communicatie duidelijk, begrijpelijk en mensgericht is (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Kernpunten zijn:

- Heldere, eenvoudige taal die toegankelijk is voor een brede doelgroep, inclusief professionals en maatschappelijke partners (Gemeente Amsterdam, z.d.).
- Formele toch toegankelijke toon op digitale platformen zoals LinkedIn, met een mensgerichte aanpak die participatie en betrokkenheid stimuleert (Gemeente Amsterdam, z.d.).
- Consistente verwijzingen naar de gemeente als afzender, zodat de bron van informatie altijd transparant is (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Digitale toepassing

Binnen sociale media-uitingen en digitale platformen zoals Mastodon wordt de huisstijl strikt toegepast:

- LinkedIn: Posts bevatten het gemeentelijke logo, correcte typografie en visuele elementen volgens het design system van de gemeente. De tone of voice is professioneel en uitnodigend voor interactie met de doelgroep van innovators, projectmanagers en onderzoekers.
- Mastodon: Het gebruik van visuele en tekstuele elementen volgt dezelfde huisstijlregels, waardoor ook op het Fediverse een consistente gemeentelijke identiteit zichtbaar blijft. Lokale en thematische berichten zijn visueel herkenbaar en uniform gepresenteerd.

Samenwerking met partners

Wanneer externe partners of organisaties bijdragen aan het project, wordt vooraf bepaald of de gemeente als primaire afzender blijft of dat co-branding toepasbaar is. Hierbij gelden de richtlijnen voor samenwerking en afzenderschap, zodat de visuele en inhoudelijke identiteit van de gemeente gewaarborgd blijft (Gemeente Amsterdam, z.d.).

Strategie LinkedIn

Doel van LinkedIn binnen de strategie

LinkedIn fungeert als instroomkanaal voor Participatieve Stadskaarten. Het platform wordt niet gebruikt voor participatie zelf, maar om professionals uit het netwerk van de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam te informeren, te overtuigen en te begeleiden richting Mastodon. De nadruk ligt op legitimatie, duiding en het verlagen van de overstapdrempel.

Doelgroep

- Professionals binnen stedelijke innovatie (mobiliteit, duurzaamheid, data, civic tech)
- Projectmanagers en beleidsmedewerkers
- Onderzoekers, onderwijsinstellingen en innovatiepartners
- Zakelijke netwerken die momenteel primair via LinkedIn communiceren

Activatiestrategie

De activatie op LinkedIn verloopt in drie samenhangende stappen:

1. Legitimeren

LinkedIn-content benadrukt waarom de gemeente kiest voor Mastodon en ActivityPub:

- publieke waarden (transparantie, autonomie, open standaarden);
- geen commerciële algoritmes;
- passend bij de rol van de overheid.

Dit verlaagt de drempel voor professionals die gewend zijn aan commerciële platforms.

2. Uitleggen

Posts bieden heldere uitleg over:

- wat Participatieve Stadskaarten zijn;
- hoe Mastodon werkt;
- wat er van deelnemers wordt verwacht.

De focus ligt op praktische toepasbaarheid, niet op technische details.

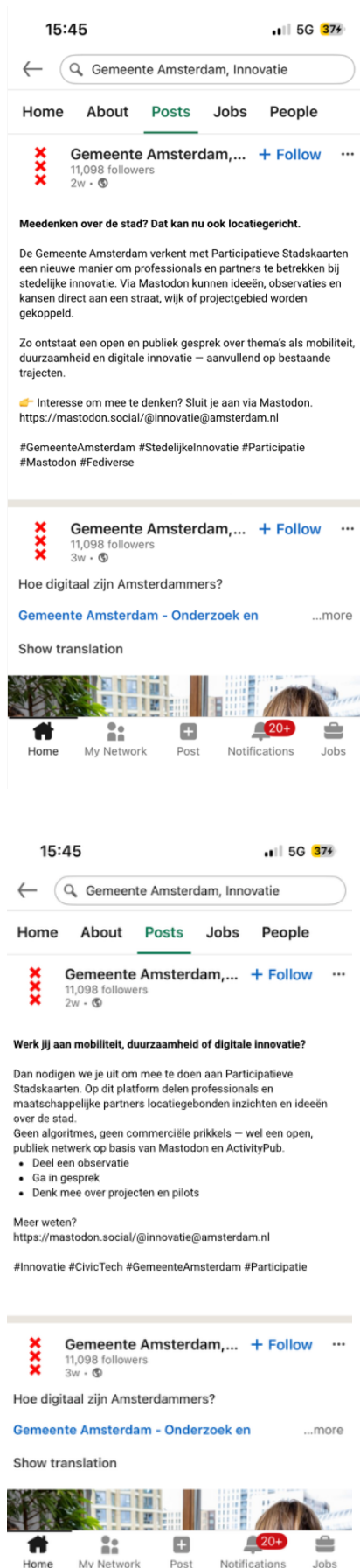
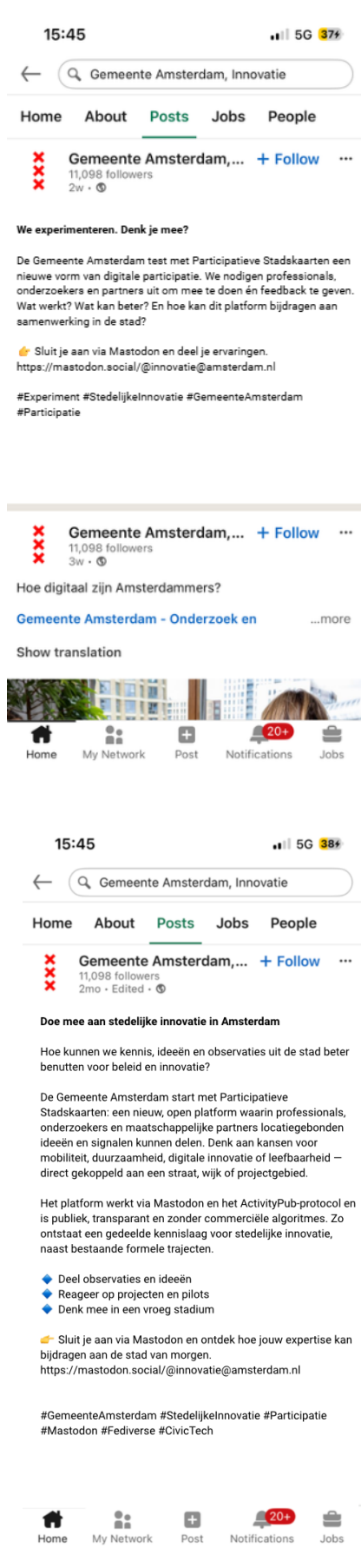
3. Doorverwijzen

Elke LinkedIn-post bevat een duidelijke call-to-action:

- “Doe mee via Mastodon”
- “Bekijk en reageer op de kaart”
- “Volg dit project in het Fediverse”

LinkedIn blijft daarmee een zend- en verwijsplatform, geen participatiekanaal.

Voorbeelden

Strategie Mastodon

Doel van Mastodon binnen de strategie

Mastodon fungeert als het primaire participatie- en co-creatieplatform voor Participatieve Stadskaarten. In de beginfase speelt de gemeente een actieve rol in het opstarten en structureren van de interactie. Naarmate het platform bekender wordt en gebruikers het concept eigen maken, verschuift de rol van de gemeente naar een faciliterende en toezichhoudende positie, waarin ruimte ontstaat voor zelforganiserende participatie.

Doelgroep

- Professionals binnen stedelijke innovatie (mobiliteit, duurzaamheid, data, civic tech)
- Projectmanagers en beleidsmedewerkers
- Onderzoekers, onderwijsinstellingen en innovatiepartners
- Zakelijke netwerken die momenteel primair via LinkedIn communiceren
- Medium-users van Mastodon: actieve volgers en incidentele bijdragers
- Heavy-users van Mastodon en het Fediverse: community builders, moderators en civic tech-professionals
- Early adopters met affiniteit voor publieke waarden en open technologie

DOA principes

De activatiestrategie voor Mastodon binnen Participatieve Stadskaarten is gebaseerd op principes uit de DAO-literatuur, waarin gedeeld beheer, transparantie en zelforganisatie centraal staan. In de opstartfase stelt de gemeente duidelijke regels voor platformgebruik vast en geeft zij richting door voorbeeldbijdragen en gerichte participatie-oproepen te plaatsen. Dit verlaagt de instapdrempel en creëert een gedeeld begrip van gewenst gedrag.

Handhaving vindt proportioneel en stapsgewijs plaats: in eerste instantie door actieve begeleiding en moderatie door de gemeente, later steeds meer door de gemeenschap zelf. Naarmate het platform bekender wordt en gebruikers zelfstandig bijdragen plaatsen, kan de gemeente bewust loslaten. De rol verschuift dan van initiator naar facilitator en toezichhouder.

Door deze geleidelijke overdracht van controle en doorlopende transparantie over het gebruik van bijdragen, ontwikkelt Participatieve Stadskaarten zich tot een duurzame digitale commons waarin collectieve waardecreatie centraal staat.

Activatiestrategie

Fase 1: Initiatie en bekendmaking

In de startfase neemt de gemeente bewust een actieve en zichtbare rol. Het doel is om het platform begrijpelijk te maken en een eerste kritische massa aan bijdragen op te bouwen.

De gemeente:

- plaatst gerichte participatie-oproepen gekoppeld aan locaties en thema's;
- communiceert expliciet wat het doel is van de kaart en hoe bijdragen worden gebruikt.

Deze fase verlaagt de instapdrempel en laat zien welk type bijdragen gewenst en waardevol zijn.

Fase 2: Actieve interactie en communityvorming

Wanneer de eerste gebruikers actief bijdragen, verschuift de focus naar interactie en bevestiging.

De gemeente:

- reageert actief op bijdragen;
- stelt verdiepende vragen;
- koppelt ideeën aan lopende projecten of pilots;
- geeft zichtbaar terugkoppeling over de status van input.

Hiermee ontstaat vertrouwen, wederkerigheid en een gedeeld begrip van de waarde van deelname.

Fase 3: Zelfstandige participatie en loslaten

Zodra Participatieve Stadskaarten voldoende bekend is binnen relevante Mastodon-communities, ontstaat een situatie waarin gebruikers uit eigen initiatief bijdragen plaatsen, zonder dat daar telkens een expliciete oproep van de gemeente voor nodig is.

In deze fase:

- plaatsen gebruikers zelf observaties, ideeën en signalen op de kaart;
- ontstaan discussies tussen gebruikers onderling;
- wordt de kaart gebruikt als gemeenschappelijke kennislaag.

De rol van de gemeente verschuift naar:

- faciliteren (technisch en organisatorisch);
- bewaken van spelregels en moderatie op hoofdlijnen;
- selectief reageren op strategisch relevante bijdragen.

Dit loslaten is bewust en wenselijk: het laat zien dat het platform functioneert als digitale commons, waarin kennisdeling en participatie niet volledig afhankelijk zijn van sturing door de overheid.

Fase 4: Duurzame inbedding

In de volwassen fase is Participatieve Stadskaarten een structureel participatie-instrument.

De gemeente:

- gebruikt de kaart als inputbron voor beleid en innovatie;
- blijft periodiek communiceren over resultaten;
- ondersteunt community-initiatieven waar nodig.

Gebruikers ervaren het platform niet meer als een tijdelijk project, maar als een vast onderdeel van het stedelijk innovatienetwerk.

Voorbeelden

1. INTRODUCTIEBERICHT - AANKONDIGING VAN PARTICIPATIEVE STADSKAARTEN

← Terug

Innovatie Amsterdam
@innovatie@amsterdam.nl

21 okt 2025

Amsterdam ontwikkelt een nieuwe manier om samen te werken aan de stad. Met Participatieve Stadskaarten koppelen we ideeën, observaties en kansen direct aan plekken in de stad.

Professionals, onderzoekers en maatschappelijke partners kunnen via Mastodon bijdragen delen – openbaar en locatiegebonden.

Meedoen? Binnenkort meer.

#Amsterdam #StedelijkeInnovatie #Participatie #Fediverse

Start

Trends

Openbare tijdlijnen

Meldingen

Lijsten

Gevolgde hashtags

Favorieten

Bladwijzers

Privéberichten

Instellingen

Meer

HUIDIGE TRENDS

#SilentSunday
887 mensen in de afgelopen 2 d...

2. UITLEGGERICHT - WAT KUNNEN MENSEN CONCREET DOEN?

← Terug

Innovatie Amsterdam
@innovatie@amsterdam.nl

21 okt 2025

Wat zijn Participatieve Stadskaarten?

Participatieve Stadskaarten is een open digitale kaart van Amsterdam waarop ideeën, observaties en vragen over de stad worden gekoppeld aan specifieke locaties.

Professionals, onderzoekers, maatschappelijke organisaties en betrokken bewoners kunnen via Mastodon een bijdrage plaatsen en deze verbinden aan een straat, wijk of projectgebied. Denk aan signalen over mobiliteit, duurzaamheid, leefbaarheid of digitale innovatie.

Door bijdragen aan locaties te koppelen, wordt kennis uit de stad concreet en beter bruikbaar voor verkenningen, beleid en pilots van de gemeente. Het platform is geen formeel besluitvormingsinstrument en vangt geen aanbestedingen, maar biedt ruimte voor vroege dialoog, kennisdeling en samenwerking.

Je bepaalt zelf hoe specifiek je locatie is (bijvoorbeeld wijkniveau), zodat bijdragen relevant blijven zonder onnodige privacy-risico's. Alle gesprekken zijn openbaar en onderdeel van het Fediverse, zonder commerciële algoritmes.

Zo bouwen we samen aan beter onderbouwde stedelijke innovatie, met ruimte voor verschillende perspectieven uit de stad.

Start

Trends

Openbare tijdlijnen

Meldingen

Lijsten

Gevolgde hashtags

Favorieten

Bladwijzers

Privéberichten

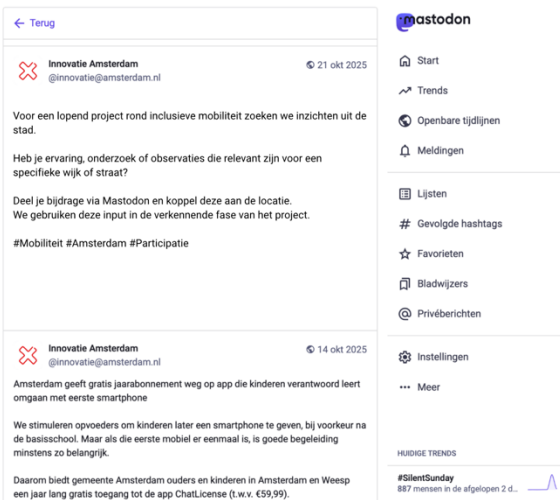
Instellingen

Meer

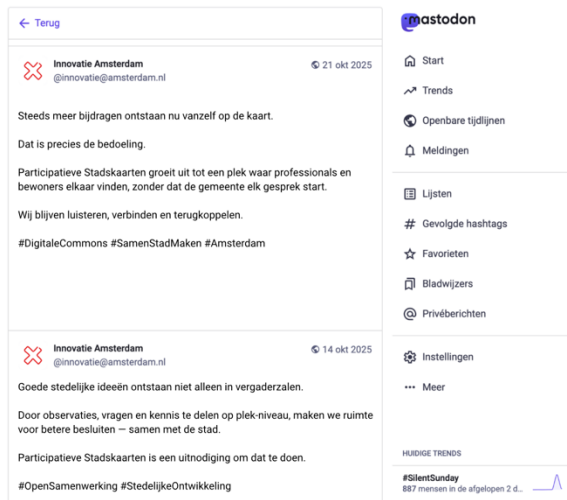
HUIDIGE TRENDS

#ParticipatieveStadskaarten #GemeenteAmsterdam #OpenOverheid #StedelijkeInnovatie #Fediverse

3. GERICHT VRAAGSTUK - VOORBEELD VAN GEMEENTELIJKE INZET

4. OVERGANG NAAR LOSLATEN

Contentplanning (globaal)

Fase 1 – Introductie

- Uitleg over het concept en doel
- Aankondiging via LinkedIn
- Eerste verkennende vragen op Mastodon

Fase 2 – Activatie

- Gerichte oproepen rond thema's (mobiliteit, duurzaamheid, innovatie)
- Projectteams plaatsen concrete vragen op de kaart
- Actieve moderatie en interactie

Fase 3 – Verdieping

- Terugkoppeling op opgehaalde input
- Delen van resultaten en vervolgstappen
- Uitlichten van waardevolle bijdragen

Conclusie communicatiestrategie

Het communicatieplan voor Participatieve Stadskaarten is gericht op het gecontroleerd opbouwen van bekendheid, vertrouwen en actieve deelname binnen relevante professionele netwerken.

Door te starten bij het bestaande zakelijke netwerk van de Afdeling Innovatie op LinkedIn en vervolgens gefaseerd gebruikers te begeleiden naar Mastodon, wordt aangesloten bij het huidige mediagedrag van de doelgroep. De aanvullende activatiestrategie op Mastodon ondersteunt duurzame betrokkenheid en stimuleert eigenaarschap binnen de community.

Deze aanpak maakt het mogelijk om deelname zorgvuldig te laten groeien, waarbij de gemeente in de beginfase een activerende en faciliterende rol vervult en deze op termijn kan afbouwen. Daarmee ondersteunt het communicatieplan niet alleen bereik en gebruik, maar ook de beleidsdoelstelling om publieke, open en participatieve communicatiekanalen structureel te verankeren.

KPI's en evaluatiemetrics

Om het succes van Participatieve Stadskaarten te meten en te evalueren, zijn een aantal kernprestatie-indicatoren (KPI's) en evaluatiemetrics opgesteld die verder gaan dan standaardlikes of aantal bijdragen. Deze KPI's zijn gericht op participatie, kwaliteit, inclusie, impact en veiligheid, en ondersteunen de gemeente bij het monitoren van de effectiviteit van het platform.

Kwaliteit en relevantie van bijdragen

Relevantie-score van bijdragen

Bijdragen worden beoordeeld door het gemeentelijk team op bruikbaarheid voor beleid, projecten of pilots (bijvoorbeeld schaal 1–5).

Compleetheid van locatie-informatie

Percentage posts dat voldoende geografische context biedt (straat, wijk of projectgebied) zonder de privacy van gebruikers te schenden.

Innovativiteit van bijdragen

Aantal nieuwe of originele ideeën die bijdragen aan stedelijke innovatie, gemeten via expertbeoordeling of clustering van unieke voorstellen.

Impact op beleidsontwikkeling

Aantal bijdragen dat doorwerkt in beleid of pilots

Ratio van bruikbare input die daadwerkelijk wordt meegenomen in gemeentelijke besluitvorming of pilotprojecten.

Aantal nieuwe projecten of initiatieven geïnspireerd door bijdragen

Meet de directe invloed van het platform op stedelijke innovatie en beleidsontwikkeling.

Terugkoppeling naar gebruikers

Percentage bijdragers dat een reactie ontvangt over hoe hun input is gebruikt, wat vertrouwen en betrokkenheid versterkt.

Participatie en betrokkenheid

Aantal terugkerende bijdragers

Hoe vaak dezelfde gebruikers bijdragen, als maat voor engagement en loyaliteit.

Aantal nieuwe bijdragers per maand

Om te monitoren of het platform groeit in bereik en nieuwe doelgroepen bereikt.

Gemiddelde bijdrage per gebruiker

Helpt te begrijpen hoe actief individuele gebruikers zijn, en of participatie gelijk verdeeld is.

Percentage volledige discussies

Hoeveel discussies daadwerkelijk worden afgerond met een reactie of besluit.

Deze KPI's stellen de gemeente in staat om Participatieve Stadskaarten effectief te monitoren en te sturen. Ze bieden inzicht in hoe actief en representatief gebruikers bijdragen, hoe waardevol deze input is voor stedelijke innovatie, en hoe veilig en toegankelijk het platform functioneert. Door te focussen op kwaliteit, impact en inclusie in plaats van kwantiteit alleen, ondersteunt het platform de gemeente bij een bredere en meer participatieve benadering van stedelijke ontwikkeling en beleidsvoorbereiding.

Bronnenlijst

Amsterdam Smart City. (z.j.). Digitalization & Innovation.

<https://amsterdamsmartcity.com/organisations/digitalization-innovation>

Autoriteit Persoonsgegevens. (z.d.). AVG/GDPR: gegevensbescherming voor overheden. Geraadpleegd van

<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl>

Benkler, Y. (2002). Coase's Penguin, or, Linux and the nature of the firm. *Yale Law Journal*, 112(3), 369–446.

<https://www.yalelawjournal.org/article/coases-penguin-or-linux-and-the-nature-of-the-firm>

Bits of Freedom. (2016, 2 mei). *Design My Privacy: 8 principes voor*

ontwerpers. <https://www.bitsoffreedom.nl/2016/05/02/design-my-privacy-8-principes-voor-ontwerpers/>

Business.gov.nl. (2025). *Tendering rules*. <https://business.gov.nl/regulation/tendering-rules/>

Britannica. (z.d.). Fediverse: History, Mastodon, ActivityPub, Threads & Facts. Geraadpleegd via

<https://www.britannica.com/technology/fediverse>

Coinbase. (z.d.). Wat zijn gedecentraliseerde autonome organisaties (DAO's)? Coinbase Learn.

<https://www.coinbase.com/nl/learn/crypto-basics/what-are-decentralized-autonomous-organizations>

Colglazier, C., TeBlunthuis, N., & Shaw, A. (2024). The effects of group sanctions on participation and toxicity in the Fediverse. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2404.02109>

Creative Commons. (z.d.). *Attribution 4.0 International (CC BY*

4.0). <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Critical Switch. (z.d.). Introduction to the Fediverse. Geraadpleegd via [https://www.critical-](https://www.critical-switch.org/en/posts/introduction-to-the-fediverse)

[switch.org/en/posts/introduction-to-the-fediverse](https://www.critical-switch.org/en/posts/introduction-to-the-fediverse)

CyberSecureFox. (2023). Mastodon: The future of decentralized social networks. Geraadpleegd via

<https://cybersecurefox.com/en/exploring-mastodon-decentralized-social-networks/>

De Wit, E. (2024, 24 juli). Interne analyse voorbeeld voor je scriptie: stappenplan en modellen. Studiecentrum

Assen. <https://studiecentrumassen.nl/interne-analyse/>

Digitale Overheid. (z.d.). Wettelijk verplichte standaarden: HTTPS en HSTS.

<https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/open-standaarden/wettelijk-verplichte-standaarden/>

DigitaleOverheid. (z.d.-a). 1-jarig Mastodon Overheid: blik terug en vooruit. Geraadpleegd van

<https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws/1-jarig-mastodon-overheid-blik-terug-en-vooruit/>

DigitaleOverheid. (z.d.-b). Mastodon Overheid: een veilig en onafhankelijk platform voor

overheidscommunicatie. Geraadpleegd van <https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/nieuwe-technologieen-data-en-ethiek/mastodon-overheid/>

European Union. (2022a). Digital Services Act (Regulation EU 2022/2065). Official Journal of the European

Union. Geraadpleegd van <https://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>

European Union. (2022b). Data Governance Act (Regulation EU 2022/868). Official Journal of the European

Union. Geraadpleegd van <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b3c148c3-e2d6-11ec-a534-01aa75ed71a1>

European Union. (2023). Data Act (Regulation EU 2023/2854). Official Journal of the European Union. Geraadpleegd van <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ef51c6ab-a06c-11ee-b164-01aa75ed71a1/language-en>

Europese Unie. (2016). *Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (Algemene Verordening Gegevensbescherming)*. Official Journal of the European Union, L119, 1–88. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

FLD Drupal Camp. (2024). Mastodon & the Fediverse. Geraadpleegd via <https://www.fldrupal.camp/sites/default/files/202402/Mastodon%20%26%20the%20Fediverse%20%28FLDC%29.pdf>

Gemeente Amsterdam. (z.d.). *De huisstijl*. Amsterdam.nl. Geraadpleegd op 9 januari 2026, van <https://www.amsterdam.nl/stijlweb/huisstijl/>

Gemeente Amsterdam. (z.d.-a). Digitalisering, Innovatie en Informatie (DII). Geraadpleegd via <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/dii>

Gemeente Amsterdam. (z.d.-b). Vacature Digitale Voorzieningen – Functioneel beheerder senior. Geraadpleegd via <https://overheidzzp.nl/vacatures/digitale-voorzieningen-functioneel-beheerder-senior>

Gemeente Amsterdam. (2018). Informatievisie (I-visie). <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/bestuur-organisatie/visie/>

Gemeente Amsterdam. (2023). Advies Cloud Voorziening (Cloud Platform). Geraadpleegd via <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/commissie-persoonsgegevens-amsterdam/adviezen-cpa-2023/advies-cloud-voorziening>

Gemeente Amsterdam. (2023a). Agenda Digitale Stad 2023–2026. <https://www.amsterdam.nl/innovatie/agenda-digitale-stad/>

Gemeente Amsterdam. (2023b). Duurzaamheid. <https://www.amsterdam.nl/innovatie/duurzaamheid/>

Gemeente Amsterdam. (2023c). Mobiliteit. <https://www.amsterdam.nl/innovatie/mobiliteit/>

Gemeente Amsterdam. (2023d). Cluster Digitalisering, Innovatie en Informatie (DII). <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/dii/>

Gemeente Amsterdam. (2025). Dienstverlening Hosting en Technisch Applicatiebeheer – EU-aanbesteding. Geraadpleegd via <https://www.tenderned.nl/papi/tenderned-rs-tns/v2/publicaties/384201/pdf>

Ideate. (z.d.). Amsterdamse School trainingen – Design Thinking. https://ideate.nl/projecten/amsterdamse-school-trainingen/?utm_source=chatgpt.com

Innovatiedistricten Amsterdam: Een handboek met casestudy's en aanbevelingen voor outreach. (2025). https://openresearch.amsterdam/image/2025/6/30/handboek_innovatiedistricten_amsterdam-159115678.pdf

Li, S., & Chen, Y. (2024). Governing decentralized autonomous organizations as digital commons. *Journal of Business Venturing Insights*, 21, Article e00450. <https://doi.org/10.1016/j.jbvi.2024.e00450>

Mastodon Platforms Guide. (z.d.). Mastodon. In Social media platforms guide. <https://teamworkstate.github.io/social-media-platforms-guide/platforms/mastodon.html>

Mišanková, M., & Kočišová, K. (2014). *Strategic implementation as a part of strategic management*. Procedia – Social and Behavioral Sciences.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813055717?via%3Dihub>

Onderzoek & Statistiek Amsterdam. (2024a, 13 mei). Population in figures.

<https://openresearch.amsterdam/en/page/117156/population-in-figures>

Onderzoek & Statistiek Amsterdam. (2024b, 13 mei). Population composition and migration background.

<https://openresearch.amsterdam/en/page/117156/population-in-figures>

Onderzoek & Statistiek Amsterdam. (2024c, 29 maart). Prognose bevolking 2024-2050. <https://onderzoek-en-statistiek.nl/artikel/prognose-bevolking-2024-2050>

Onderzoek & Statistiek Amsterdam. (2025, 31 maart). Bevolkingsprognose 2025–2055.

<https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/bevolkingsprognose-2025-2055>

PublicSpaces. (2024, 10 september). Alles wat je moet weten over het Fediverse. PublicSpaces.net.

<https://publicspaces.net/alles-wat-je-moet-weten-over-het-fediverse/>

Rijksoverheid.nl. (2025). *Regels voor aanbesteden door de*

overheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanbesteden/aanbestedingsregels>

Rozas, D., Tenorio-Fornés, A., Díaz-Molina, S., & Hassan, S. (2021). Decentralized autonomous organization design for the commons and the common good. *Patterns*, 2(10), Article 100370.

<https://doi.org/10.1016/j.patter.2021.100370>

Scharwächter, V. (2023, 10 juli). SWOT-analyse in je scriptie | Betekenis, Voorbeeld & Invulschema. Scribbr.

<https://www.scribbr.nl/modellen/swot-analyse/>

Stadsarchief Amsterdam. (z.d.). Toezicht op informatiebeheer en archivering. Geraadpleegd van

<https://www.amsterdam.nl/stadsarchief/organisatie/toezicht-informatiebeheer>

Waser, N., & Waser, N. (2021, 2 mei). De empathize fase in Design Thinking [uitleg, tips & tools]. Design

Thinking Training & Workshop. <https://designthinkingworkshop.nl/empathize-design-thinking/>

World Wide Web Consortium. (2017). ActivityPub specification. Geraadpleegd via

<https://www.w3.org/TR/activitypub/>

World Wide Web Consortium. (2018a, 23 januari). ActivityPub is now a W3C Recommendation. Geraadpleegd

via <https://www.w3.org/news/2018/activitypub-is-now-a-w3c-recommendation/>

Xavier, H. (2024). An evidence-based and critical analysis of the Fediverse decentralization promises. arXiv.

<https://arxiv.org/abs/2408.15383>

Colofon

Titel van het verslag: Conceptvoorstel Participatieve Stadskaarten via Mastodon/ActivityPub voor de Afdeling Innovatie van de Gemeente Amsterdam

Datum: 09-01-2026

Dit werk is vrijgegeven onder de Creative Commons CC0 1.0 Universele (CC0 1.0) Publieke Domein Waardering. Het kan vrij gebruikt, gekopieerd, aangepast en verspreid worden zonder toestemming.

Meer informatie: <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>